

DE MOND GESNOERD

De ondermijning van pro-Palestijns activisme

in Nederland

ELSC

European Legal Support Center

Het **European Legal Support Center (ELSC)** is de eerste en enige organisatie die ernaar streeft de Palestijnse solidariteitsbeweging in Europa met juridische middelen te verdedigen en te versterken. Het ELSC biedt gratis juridisch advies en bijstand aan verenigingen, mensenrechtenorganisaties, groepen en individuen die in Europa opkomen voor Palestijnse rechten. Het ELSC wil een einde te maken aan de criminalisering van pro-Palestijns activisme, pleitbezorging en humanitair werk. Ook legt de organisatie zich toe op strategische procesvoering en de ontwikkeling van juridische instrumenten om de campagnes en andere vormen van activisme van het maatschappelijk middenveld te ondersteunen. Het ELSC is in januari 2019 opgericht als een gezamenlijk initiatief van Europese juristen, het Palestijnse netwerk van maatschappelijke organisaties PNGO en de Nederlandse ngo The Rights Forum. Laatstgenoemde biedt het ELSC onderdak in Amsterdam.

Als organisatie waarvan de werkzaamheden verankerd zijn in de internationale mensenrechtenwetgeving verwerpt het ELSC alle vormen van racisme en discriminatie op grond van ras en geslacht, met inbegrip van antisemitisme, islamofobie, vreemdelingenhaat, seksisme en homofobie, alsmede kolonialisme, apartheid, slavernij en genocide, die op racisme gebaseerd zijn.

Als u het ELSC wilt steunen, bezoek dan onze website elsc.support om een donatie te doen die ten goede komt aan het verlenen van juridische bijstand aan voorvechters van Palestijnse rechten.

European Legal Support Center

PO Box 20565 1001 NN Amsterdam
The Netherlands
info@elsc.support
Website: <https://elsc.support/>
Twitter: @elsclegal
Facebook: @elsclegal

Datum van publicatie: **oktober 2021**

Auteur: **ELSC Staff**

Ontwerp: **Reggie Goveas**

Cover foto: **Katybcreative**

Credits en dankbetuigingen voor andere foto's: **KatybCreative, BDS Nederland, We Reclaim our Pride, Romy Fernández, The Rights Forum, BNC, ruimteCAESUUR**

Contents

I. Inleiding en samenvatting	04
II. Methodologie	08
III. De ondermijning van pro-Palestijns activisme in Nederland	10
1. Actoren	11
a. Primaire actoren: pro-Israël-groepen	12
b. Faciliterende actoren	13
2. De Vijandige context voor pro-Palestijns activisme	15
a. De omstreden IHRA-werkdefinitie van antisemitisme in Nederland	18
b. Anti-BDS moties	21
3. Aanvallen op pro-Palestijns activisme: tactieken an incidenten, 2015 - 2020	23
4. De doelwitten en negatieve effecten van de incidenten	28
IV. Conclusie en aanbevelingen	31
Bijlage 1: Casussen ter illustratie	38
Bijlage 2: Formulier voor het melden van een incident	53
Eindnoten	56

I. Inleiding en samenvatting

Over de hele wereld hebben maatschappelijke organisaties zich de afgelopen jaren op onvermoeibare wijze ingezet voor een groter algemeen bewustzijn over de kwestie-Israël/Palestina. Steeds luider klinkt er kritiek op de illegale Israëlische nederzettingen, de annexatie van Palestijns land, het racisme tegen Palestijnen, de gedwongen verplaatsing van Palestijnen door Israël, en de rol van bedrijven en regeringen bij het faciliteren van deze systematische schendingen van het internationaal recht. Maatschappelijke organisaties en netwerken, waaronder de door het Palestijnse maatschappelijk middenveld geleide Boycot, Desinvestering en Sanctiebeweging (BDS), hebben er bij de Verenigde Naties en haar lidstaten op aangedrongen effectieve maatregelen te treffen om het internationaal recht te handhaven en de Palestijnse mensenrechten te beschermen. Ook hebben zij zich ingezet voor de opening van een onderzoek van het Internationaal Strafhof naar mogelijke oorlogsmisdaden in de bezette Palestijnse gebieden. Voorvechters van Palestijnse rechten hebben met hun activisme duidelijk gemaakt dat de diepgewortelde opvattingen over de kwestie-Israël/Palestina, die er aan hebben bijgedragen dat de Israëlische mensenrechtenschendingen lange tijd zijn genegeerd, gevrijwaard van kritiek of gerechtvaardigd, niet langer houdbaar zijn.

Uit angst voor een verschuiving in de publieke opinie en een afname in politieke steun lanceerde de Israëlische regering onder premier Netanyahu in 2015 een grootschalige campagne om buitenlandse kritiek te doen verstommen.

De Israëlische regering en haar trouwste bondgenoten in de Verenigde Staten en Europa doen daarnaast hun uiterste best om ook in Israël en de bezette Palestijnse gebieden kritiek op het Israëlische beleid en pro-Palestijns activisme te onderdrukken. De tactieken die in binnen- en buitenland worden ingezet, waarbij de hulp wordt ingeschakeld van denktanks, belangenorganisaties, PR-bureaus en juristen, komen in grote mate met elkaar overeen.

In dit rapport van het European Legal Support Center (ELSC) worden incidenten besproken en geanalyseerd waarbij geprobeerd is pro-Palestijnse activisten in Nederland te onderdrukken. Het rapport is het eerste in een reeks ELSC-rapporten, die gezamenlijk een aanvulling vormen op het werk van Palestine Legal over de onderdrukking van voorvechters van Palestijnse rechten in de Verenigde Staten. In de rapporten wordt kennis over de Amerikaanse context aangevuld met een analyse van de Europese situatie.

De informatie in dit rapport is gebaseerd op 76 incidenten van censuur, laster of het anderszins belasten van pro-Palestijns activisme die zich tussen 2015 en 2020 in Nederland hebben voltrokken, en waarover voldoende informatie en documentatie beschikbaar was. Aangezien veel van de doelwitten en getroffen personen niet alle incidenten hebben bijgehouden en/of niet elk incident aan het ELSC hebben gemeld, is de werkelijke omvang van het probleem hoogstwaarschijnlijk veel groter. Wij zijn er desalniettemin van overtuigd dat het rapport, op basis van de beschikbare gegevens, geldige inzichten verschaft over de manier waarop pro-Palestijns activisme in Nederland wordt onderdrukt.

Belangrijkste bevindingen

In het rapport worden allereerst de actoren geïdentificeerd die verantwoordelijk zijn voor de incidenten waarbij pro-Palestijns activisme is onderdrukt. Daarbij wordt een tweedeling gemaakt tussen primaire actoren en faciliterende actoren. Onder de eerste categorie vallen 'pro-Israël-groepen': een klein aantal Nederlandse organisaties en groeperingen die

samenwerken met de Israëlische regering of het anti-Palestijnse beleid van de Israëlische regering steevast ondersteunen. Deze groepen treden op als initiatiefnemers en leiders van de aanvallen op voorvechters van Palestijnse rechten. Met 'faciliterende actoren' wordt verwezen naar Nederlandse, voornamelijk rechtse, mediakanalen en politieke partijen die een belangrijke rol spelen in het mogelijk maken van de vijandige initiatieven van de primaire actoren. Dit gebeurt op vrijwillige basis en/of zonder de claims en beschuldigingen van de primaire actoren op juistheid en feitelijkheid te controleren.

Het rapport gaat vervolgens in op de politieke context die bijdraagt aan een vijandige omgeving voor pro-Palestijns activisme in Nederland. Nederlandse politieke en culturele instellingen, waaronder regeringen en politieke partijen, zijn doorgaans terughoudend als het gaat om het bekritisieren van Israël. Daarnaast hebben de islamofobe denkbeelden van extreemrechtse groeperingen in Nederland de laatste jaren de reeds bestaande anti-Palestijnse sentimenten verder gevoed. Het is in deze context dat pro-Israël-groepen in Nederland, in navolging van de Israëlische autoriteiten, voorvechters van Palestijnse rechten beschuldigen van antisemitisme en/of steun aan terrorisme. Israël-lobbygroepen zetten hun beschuldigingen van antisemitisme met name kracht bij door er bij nationale en lokale autoriteiten op aan te dringen de controversiële IHRA-werkdefinitie van antisemitisme in gebruik te nemen. In deze definitie wordt kritiek op de staat Israël gelijkgesteld aan antisemitisme. Op basis van deze beschuldigingen pleiten Ipro-Israël-groepen daarnaast voor de introductie van anti-BDS-moties op nationaal en lokaal niveau.

In het rapport worden negen veel voorkomende tactieken beschreven die worden gebruikt om voorvechters van Palestijnse rechten in Nederland het zwijgen op te leggen. De meest voorkomende tactiek is het voeren van lastercampagnes, doorgaans op basis van ongefundeerde beschuldigingen van antisemitisme of steun aan terrorisme. Degenen die stelling

nemen tegen Israël's schendingen van Palestijnse mensenrechten en het humanitair recht worden met deze lastercampagnes publiekelijk in diskrediet gebracht. De tweede meest gebruikte tactiek is het aanvechten van fondsen en subsidies van organisaties die het Palestijnse volk steunen, door druk uit te oefenen op hun Nederlandse donor(en). De derde meest voorkomende tactiek bestaat uit het belemmeren van het gebruik van openbare of particuliere ruimtes voor activiteiten, door druk uit te oefenen op de aanbieders van deze ruimtes. In vijf van de gedocumenteerde incidenten was sprake van inperking van de academische vrijheid. In drie gevallen werd er gedreigd met rechtszaken. Daarnaast werden er bij het ELSC twee gevallen gemeld waarbij de toegang tot financiële dienstverlening werd belemmerd, twee gevallen van bedreiging met geweld en twee cyberaanvallen. Tenslotte was er één incident waarbij de toegang tot de bezette Palestijnse gebieden werd ontzegd. In Bijlage 1 van het rapport zijn twaalf voorbeelden van incidenten opgenomen, ter illustratie van hoe deze tactieken worden ingezet tegen pro-Palestijns activisme. De individuen, groepen of organisaties die het doelwit van deze incidenten waren hebben daarvoor toestemming gegeven.

In het verslag worden 23 individuen, 6 groepen en 53 (voornamelijk maatschappelijke) organisaties die zich inzetten voor Palestijnse rechten geïdentificeerd als de primaire doelwitten van de incidenten. Daarnaast is er een groep secundaire doelwitten, voornamelijk bestaande uit overheidsinstellingen, politieke partijen en hun vertegenwoordigers, op wie druk is uitgeoefend om aanvallen op voorvechters van Palestijnse rechten mogelijk te maken. De meeste primaire doelwitten ondervonden directe negatieve gevolgen van de incidenten, zoals angst voor stigmatisering en reputatieschade, angst en geestelijke gezondheidsproblemen, financiële lasten, het onvermogen om activiteiten uit te voeren zoals gepland, en het verlies van tijd en middelen. De twee voornaamste langetermijneffecten die alle geregistreerde incidenten gemeen hebben, zijn intimidatie en zelfcensuur.

Nederland wijzen op een situatie die vergelijkbaar is met die in veel andere Europese landen, zijn er een aantal factoren die Nederland tot een land maken met een relatief gunstig klimaat voor pro-Palestijns activisme:

Ten eerste heeft de Nederlandse regering de IHRA-werkdefinitie van antisemitisme nooit formeel aangenomen, en heeft de Nederlandse regering publiekelijk verklaard dat zij de problematische voorbeelden van de werkdefinitie, waarin politieke kritiek op de staat Israël wordt gelijkgesteld aan antisemitisme, niet onderschrijft.

Daar komt bij dat de regering zich in naleving van een Tweede Kamermotie van juni 2016 onthoudt van directe financiering van BDS-activiteiten, maar tegelijkertijd het recht van Nederlandse burgers onderschrijft om de BDS-beweging te steunen. Dit recht wordt immers 'beschermd door de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vergadering'. Sinds juni 2016 hebben de Nederlandse nationale en lokale autoriteiten alle pogingen tot anti-BDS-moties verworpen.

Tenslotte wijzen Nederlandse mensenrechten-activisten en wetenschappers erop dat er politieke partijen zijn die zich steeds kritischer opstellen tegenover Israël's systematische schendingen van het humanitair recht en de mensenrechten van de Palestijnen. Hoewel zij een minderheid in de Tweede Kamer vormen, zijn zij in staat geweest belangrijke moties in te dienen over deze Israëlische schendingen, waaronder oproepen tot sancties.

Tegelijkertijd hebben Nederlandse activisten en wetenschappers ook hun bezorgdheid geuit over mogelijke negatieve ontwikkelingen. Een voorbeeld daarvan is de in 2021 door de Nederlandse regering aangestelde Nationaal Coördinator Antisemitisme-bestrijding (NCAB), die nauwe banden heeft met het Centrum voor Informatie en Documentatie Israël (CIDI). Deze pro-Israël-groep is nauw betrokken bij de incidenten die in dit rapport worden beschreven. De NCAB heeft reeds laten zien dat hij een brede definitie van antisemitisme hanteert, en heeft al meerdere Palestina-gerelateerde initiatieven en mensenrechten-

verdedigers veroordeeld, zoals studentengroepen, bekende mensenrechtenverdediger Kenneth Roth van Human Rights Watch en een antiracismeconferentie van de VN, met weinig of geen onderbouwing. Daarom wordt in Nederland gevreesd dat hij in de voetsporen zal treden van zijn Duitse tegenhanger Felix Klein, die nauw samenwerkt met pro-Israël-groepen om de pleitbezorging voor Palestijnse rechten in Duitsland te onderdrukken.

Conclusies en aanbevelingen

Het laatste deel van dit rapport bevat een reeks conclusies en aanbevelingen. Deze dienen als aanmoediging en startpunt voor een debat in Nederland over het belang van het waarborgen van de vrijheid van meningsuiting, met name als het gaat om onderwerpen van algemeen belang. De situatie van de Palestijnen onder het discriminerende en onderdrukkende bewind van Israël is een dergelijk onderwerp.

Eén van de conclusies belicht het fundamentele recht op vrijheid van meningsuiting, dat is vastgelegd in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (artikel 10) en de Nederlandse grondwet. In dit rapport wordt aangetoond dat de gedocumenteerde incidenten een verstikkend effect hebben op de vrijheid van meningsuiting van activisten voor Palestijnse rechten, ngo's, journalisten, universiteitsdocenten en politici. Dit verstikkende effect uit zich in zelfcensuur en krimpemde ruimte voor het maatschappelijk middenveld, maakt een inbreuk op het recht van Nederlanders op accurate informatie over Israël en de Palestijnen, en vormt als zodanig een bedreiging voor de Nederlandse grondrechten, democratie en rechtsstaat.

Dit verstikkende effect is niet louter het resultaat van de inzet van het kleine aantal pro-Israël-groepen en de extreemrechtse en christelijke politieke partijen en mediakanalen die hen steunen.

Hun werk wordt ook mogelijk gemaakt door partijen in het politieke midden, hun vertegenwoordigers in de Eerste en Tweede Kamer, de regering en gemeenteraden, de Nederlandse mainstream liberale en conservatieve media, universiteitsbesturen en bestuurders, en financiële dienstverleners. Door de agenda van pro-Israël-groepen te steunen, de door hen verspreide desinformatie over te nemen, of te zwijgen wanneer voorvechters van Palestijnse rechten worden onderdrukt, spelen zij een belangrijke ondersteunende rol.

Tot slot wijst het rapport de Nederlandse staat op zijn verplichting – zoals vastgelegd in de Nederlandse grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens – om het fundamentele recht op vrijheid van meningsuiting actief te beschermen en te bevorderen. Het uiten van kritiek op het Israëlische beleid en het pleiten voor de rechten van de Palestijnen, onder andere door steun te verlenen aan de BDS-beweging, worden door dit recht beschermd. Nederlandse burgers en hun vertegenwoordigers kunnen en moeten de Nederlandse regering, autoriteiten en openbare instellingen aanspreken op deze verplichting.

Het rapport eindigt met een aantal categorieën van aanbevelingen om een einde te maken aan politiek gemotiveerde en ongegronde aanvallen op voorvechters van Palestijnse rechten. In de eerste categorie, die direct gericht is aan individuen en organisaties die het doelwit zijn van de incidenten, worden manieren gesuggereerd om collectief tegengewicht te bieden. De andere categorieën aanbevelingen zijn gericht aan Nederlandse politieke partijen, Kamerleden, de regering en autoriteiten op nationaal en gemeentelijk niveau; Nederlandse donoren; journalisten, bloggers en redacteuren van Nederlandse media; bestuurders en docenten van Nederlandse academische instellingen; en financiële dienstverleners.

Methodologie

II. Methodologie

Dit rapport is het resultaat van onderzoek dat het European Legal Support Center (ELSC) in Nederland heeft uitgevoerd. De informatie in het rapport is gebaseerd op incidenten waarbij voorvechters van Palestijnse rechten te maken kregen met censuur of laster, of op een andere manier werden belemmerd. De incidenten vonden tussen januari 2015 en december 2020 plaats in Nederland. Getroffen individuen en groepen vulden een gestandaardiseerd formulier in (zie Bijlage 2), waardoor het ELSC in staat was kwantitatieve en kwalitatieve data te verzamelen. Waar nodig hebben medewerkers van het ELSC aanvullende informatie toegevoegd aan de hand van interviews en/of deskresearch.

Voorvechters van Palestijnse rechten worden regelmatig getroffen door beschuldigingen van antisemitisme¹ en steun voor terrorisme². Dit gebeurt doorgaans op basis van verdraaide definities van antisemitisme, en zonder dat er geloofwaardig bewijs wordt geleverd ter ondersteuning van de beschuldigingen. Op deze manier wordt een vijandig klimaat geschept voor mensenrechtenwerk en pro-Palestijns activisme.

De in dit rapport gedocumenteerde incidenten zijn ingedeeld in de volgende negen categorieën, overeenkomstig met regelmatig voorkomende tactieken om pleitbezorging voor Palestijnse rechten het zwijgen op te leggen in verschillende Europese landen:

Tactieken

- Lastercampagnes waarbij personen of organisaties publiekelijk in diskrediet worden gebracht
- Belemmeren van het gebruik van openbare of particuliere ruimtes voor activiteiten
- Aanvechten van fondsen en subsidies
- Belemmeren van toegang tot financiële diensten
- Geweld of bedreiging
- Surveillance, spionage en cyberaanvallen
- Beperken (of inperken) van academische vrijheid- (dreigen met) rechtszaken
- Ontzeggen van toegang tot de bezette Palestijnse gebieden

Het is vaak mogelijk om de gedocumenteerde incidenten in te delen in meer dan één categorie. In dergelijke gevallen zijn de incidenten ingedeeld in de meest relevante categorie. In Bijlage 1 van dit rapport zijn casussen opgenomen die ter illustratie dienen van de negen categorieën.

Met betrekking tot de kwantitatieve bevindingen van dit rapport is het belangrijk op te merken dat de 76 door het ELSC gedocumenteerde incidenten slechts een indruk geven van de schaal waarop pro-Palestijns activisme in Nederland tussen 2015 en 2020 is onderdrukt. Het werkelijke aantal incidenten is om verschillende redenen hoger. Zo is er veel informatie verloren gegaan omdat een groot deel van de getroffen geen documentatie heeft bijgehouden over de incidenten. Daarnaast zijn niet alle incidenten bij het ELSC gemeld, onder meer omdat het ELSC pas sinds 2019 actief is en het formulier waarmee de incidenten gemeld konden worden een groot deel van 2020 nog niet online beschikbaar was.

A large crowd of people is gathered in a city street, likely Amsterdam, for a protest. A large Palestinian flag is being held high in the center. The crowd is diverse in age and appearance. In the background, there are multi-story buildings with many windows. The sky is overcast. The text is overlaid on the image in a large, white, sans-serif font.

De ondermijning van pro-Palestijns activisme in Nederland

Belangrijkste bevindingen

III. De ondermijning van pro-Palestijns activisme in Nederland

I. Actoren

De door het ELSC gedocumenteerde en in dit rapport beschreven incidenten waarbij pro-Palestijns activisme is onderdrukt, zijn tussen 2015 en 2020 uitgevoerd door verschillende Nederlandse actoren. Hoewel deze actoren niet noodzakelijkerwijs specifiek voor dit doel zijn opgericht of daarvoor een expliciet mandaat hebben, zijn zij allen betrokken bij het verspreiden en versterken van de desinformatiecampagne van Israël's extreemrechtse regering. De incidenten waarbij voorvechters van Palestijnse rechten zijn belasterd, gecensureerd, gecriminaliseerd of anderszins geschaad, zijn door hen geïnitieerd, geleid of mogelijk gemaakt.

De Israëlische regering gaf in 2015 het **Ministerie van Strategische Zaken (MSA)** het mandaat om leiding te geven aan de wereldwijde strijd tegen de Boycot, Desinvestering en Sanctiebeweging (BDS) van het Palestijnse maatschappelijk middenveld. Dit besluit kwam voort uit de bezorgdheid van de regering over de toenemende internationale kritiek op de grove Israëlische schendingen van de mensenrechten van de Palestijnen en het internationaal recht, en de groei van de BDS-beweging in Europa en daarbuiten. De BDS-beweging werd door de Israëlische regering gezien als 'de campagne om het bestaan van de staat zelf te delegitimeren'.

Tijdens een anti-BDS-conferentie die het Israëlische dagblad Yedioth Ahronoth in 2016 organiseerde in Jeruzalem, riepen toenmalig minister van Strategische Zaken Gilad Erdan en minister van Inlichtingen Yisrael Katz op tot de 'targeted civil eliminations' van BDS-leiders met de hulp van de Israëlische inlichtingendienst.

'The Lobby USA' en 'The Lobby UK', twee documentaireseries van Al Jazeera, laten duidelijk zien dat het MSA, dat grotendeels bestaat uit voormalige Israëlische inlichtingenagenten en militairen, internationale normen overschrijdt door te infiltreren in buitenlandse staten, organisaties en individuen.

Daarnaast heeft het MSA de Europese Unie (EU) sinds 2018 herhaaldelijk beschuldigd van het financieren van terrorisme tegen Israël. In twee rapporten die sindsdien door het MSA zijn gepubliceerd wordt een link gelegd tussen door de EU gefinancierde Palestijnse en Europese ngo's en verboden Palestijnse organisaties. De twee rapporten zijn gebaseerd op informatie die is verzameld door **NGO Monitor**. Deze Israëlische instelling wordt door de Policy Working Group, een samenwerkingsverband van Israëlische ex-diplomaten en academici, omschreven als een politiek gemotiveerde organisatie. Volgens de Policy Working Group onderhoudt NGO Monitor nauwe banden met de Israëlische regering, bevordert de organisatie Israël's illegale beleid, en schermt het de regering af van internationale kritiek. Ook de Nederlandse ministers van Buitenlandse Zaken hebben hun bedenkingen geuit over de beweringen van de NGO Monitor (voor meer hierover, zie hoofdstuk 2). Voormalig EU-buitenlandchef Federica Mogherini verwierp de 'vage en ongefundeerde' aantijgingen van het MSA op krachtige wijze. Zij beschuldigde het Israëlische ministerie van het verspreiden van desinformatie door 'terrorisme te vermengen met de boycotkwesitie', en op deze manier 'onaanvaardbare verwarring te scheppen in de publieke opinie met betrekking tot deze twee verschillende fenomenen.'

1 a. Primaire actoren: Pro-Israël-groepen

Nederlandse organisaties zijn regelmatig betrokken bij het circuleren van desinformatie die overeenkomt met de ongeverifieerde en politiek gemotiveerde berichten die door het Israëlische MSA en pro-Israël-groepen als **NGO Monitor** worden verspreid. Enkele Nederlandse organisaties en groepen die samenwerken met de Israëlische regering of het anti-Palestijnse beleid van de regering ondersteunen zijn daarnaast verantwoordelijk voor incidenten waarbij pro-Palestijns activisme onderdrukt wordt. Deze politiek gemotiveerde organisaties worden in dit rapport aangeduid als 'pro-Israël-groepen', en vertegenwoordigen de groep primaire actoren. Tot deze primaire actoren behoren organisaties en groepen die zich bezighouden met publieke relaties, lobby en *lawfare*.³ Zij gaan te werk door steun te mobiliseren binnen hun respectievelijke gemeenschappen en culturele en politieke omgevingen

Eén van de meest prominente primaire actoren is het **Centrum voor Informatie en Documentatie Israël (CIDI)**. Het CIDI, dat is opgericht in 1974, presenteert zichzelf als een organisatie die zich inzet voor het versterken van de banden tussen Nederland, de EU en Israël, het stimuleren van het Israëlisch-Palestijnse vredesproces op basis van de tweestatenoplossing, en het bestrijden van antisemitisme. Op basis van de bij het ELSC gemelde incidenten, concluderen wij echter dat het CIDI tegelijkertijd een belangrijke rol speelt bij de pogingen om pro-Palestijns activisme te doen verstommen en het Israëlische beleid van kritiek te beschermen. De organisatie of haar personeel waren betrokken bij 46 van de 76 incidenten die bij het

ELSC zijn gemeld. Volgens de Nederlandse ngo The Rights Forum heeft het CIDI, dat zichzelf presenteert als een toezichthouder op anti-semitisme in Nederland, hechte banden opgebouwd met extreemrechtse en christelijke partijen. Net als het CIDI hebben zij als doel Israël te beschermen tegen kritiek en politieke en economische druk.⁴

Andere bij het ELSC gemelde incidenten betroffen acties van **Likoed Nederland**, de Nederlandse vertegenwoordiging van de gelijknamige rechtse Israëlische politieke partij. In Nederland staat Likoed Nederland geregistreerd als een vereniging die zich inzet voor 'het bereiken van de doelen van het Zionisme'. Likoed Nederland startte in 2015 en 2019 campagnes tegen uitgevers *ThiemeMeulenhoff* en *Noordhoff*.⁵ De organisatie beweerde dat bepaalde door de uitgevers gepubliceerde schoolboeken 'antisemitisch' zouden zijn, 'geschiedvervalsing' zouden bevatten en zouden 'lezen als Palestijnse propaganda'

Er is een aantal andere organisaties dat betrokken was bij veel van de anti-Palestijnse incidenten die bij het ELSC gemeld werden. Eén van hen is **Christenen voor Israël**, de Nederlandse tak van Christians for Israel International.⁶ Daarnaast waren verschillende Joodse organisaties en groepen betrokken bij incidenten, in het bijzonder het **CJO** (Centraal Joods Overleg), een vereniging waar het CIDI lid van is, en het kleine **Federatief Joods Nederland**. Daarnaast werden er incidenten gemeld waarbij organisaties betrokken waren die een expliciet pro-Israëliësch geluid verkondigen. De meest prominente voorbeelden daarvan zijn *StandWithUs* Nederland, een Nederlandse liefdadigheidsinstelling die deel uitmaakt van

Verenigde Staten, en Dutch Support for Israel. Een voorbeeld van de manier waarop deze organisaties te werk zijn gegaan is de oproep die Christenen voor Israël in juni 2020 deed aan haar volgers om berichten te sturen naar (leden) van de Raad van Kerken. De aanleiding voor de actie was dat de Raad solidariteit had betuigd met christelijke Palestijnen die zich verzetten tegen de toen aangekondigde

Israëlische plannen om grote delen van de bezette Westelijke Jordaanoever formeel te annexeren. Het resultaat was een grote hoeveelheid aan vijandige e-mails en socialmedia-berichten, die door een medewerker van de Raad werden beschreven als 'beledigend, rancuneus en zelfs dreigend'.

1 b. Faciliterende actoren

De Telegraaf

GEENSTIJL

DDS DE DAGELIJKE STANDAARD

Forum voor Democratie

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

ELSEVIER WEEKBLAD

OpinieZ
Politiek & Maatschappij

THEPOSTONLINE

NIW
Nieuw Israëlietisch Weekblad

ChristenUnie

SGP

Nederlandse media en politieke partijen spelen een sleutelrol in de anti-Palestijnse campagnes van pro-Israël-groepen. Zij doen dit niet als initiatiefnemers van de campagnes, maar faciliteren het werk van pro-Israël-groepen door hun beschuldigingen te verspreiden en te versterken. Dit gebeurt doorgaans op vrijwillige basis en zonder op adequate wijze te proberen de feiten te achterhalen.

Media

Rechtse Nederlandse media spelen een belangrijke rol als ondersteuners van anti-Palestijnse campagnes. Onder deze media vallen **De Telegraaf** en **Elsevier Weekblad**; online media als **GeenStijl**, **De Dagelijkse Standaard**, **ThePostOnline** en **OpinieZ**; en media die zich primair richten tot Joodse lezers, zoals het **NIW** (Nieuw Israëlietisch Weekblad), **Joods.nl** en **Jonet**. Deze media nemen regelmatig elkaars beschuldigingen over, en dragen op deze manier bij aan het verspreiden van desinformatie over Israël en de Palestijnen.

De Telegraaf wordt door velen beschouwd als

de meest invloedrijke van de bovengenoemde media. Van alle Nederlandse kranten heeft het de hoogste gedrukte oplage, en zijn website behoort tot de top-vijf van Nederlandse media wat betreft online bereik.⁷ In de loop der jaren heeft De Telegraaf nieuws en achtergrondverhalen gepubliceerd die gebaseerd waren op de berichtgeving van organisaties als het CIDI, dat zich op zijn beurt beriep op informatie van NGO Monitor. In 2020 publiceerde De Telegraaf bijvoorbeeld een verslag waarin de Nederlandse regering werd afgeschilderd als 'financier van terreur' wegens haar steun aan twee Palestijnse ngo's. Voor de beschuldigingen werd geen enkel bewijs geleverd.

Bij het ELSC is een groot aantal meldingen ingediend over het NIW en zijn medewerkers die betrekking hadden op lastercampagnes waarbij maatschappelijke organisaties, politieke partijen en individuen werden beschuldigd van antisemitisme. Zo beschuldigde het NIW in december 2018 de Partij van de Arbeid (PvdA) ervan 'institutioneel antisemitisch' te zijn omdat de partij de IHRA-werkdefinitie van antisemitisme niet had

overgenomen. Toen de partij in februari 2019 de werkdefinitie alsnog overnam, veranderde het NIW van toon en publiceerde het een positief interview met PvdA-leider Lodewijk Asscher. Het NIW uitte echter opnieuw valse beschuldigingen aan het adres van de partij toen de PvdA-achterban een jaar later een motie aannam waarin de gelijkstelling van kritiek op de politiek van Israël met antisemitisme werd verworpen. Het NIW betichtte de partij van 'Jodenhaat' en beweerde dat haar leden 'van dode Joden houden' terwijl 'de levenden in zee geduwd mogen worden'

Rechtse Nederlandse media baseren zich in hun berichtgeving regelmatig op bevooroordeelde artikelen van Israëlische media en journalisten. Een voorbeeld is de Israëlische journalist Cnaan Lipshiz, een voormalige medewerker van het CIDI die werkzaam is als redacteur bij het in New York gevestigde Jewish Telegraphic Agency (JTA) en daarnaast stukken publiceert in gevestigde Israëlische media. Informatie uit artikelen van Lipshiz werd gebruikt ter ondersteuning van de lastercampagnes tegen de voormalig Nederlandse minister-president Dries van Agt, minister Kaag en een vliegerfestival in Vlissingen. Beschrijvingen van deze incidenten zijn opgenomen in Bijlage 1 van dit rapport.

Nog zorgwekkender is echter dat ook meer gevestigde Nederlandse media beweringen van pro-Israël-groepen overnemen, zonder daarbij op behoorlijke wijze onderzoek te doen naar de weergegeven feiten. In artikelen die in augustus 2020 werden gepubliceerd in Het Parool en De Stentor, bijvoorbeeld, werd de Nederlandse regering beschuldigd van het financieren van terrorisme tegen Israël. Dit gebeurde op basis van aantijgingen die waren geuit door NGO Monitor, het CIDI en andere pro-Israël-groepen.

Politieke Partijen

Politieke partijen die zich actief inzetten voor de agenda van de Israëlische regering en pro-Israël-groepen zoals NGO Monitor, het CIDI en

Christenen voor Israël, bevinden zich in Nederland met name aan de extreemrechtse kant van het politieke spectrum. De twee partijen die dit gedachtegoed het best vertegenwoordigen zijn de **PVV** en **Forum voor Democratie**. Ook de **SGP** en de **ChristenUnie** scharen zich bijna altijd in de hoek van de Israëlische regering.

Deze partijen steunen en versterken de anti-Palestijnse campagnes van pro-Israël-groepen in de eerste plaats door hen een platform in de Tweede Kamer te bieden. Een van de vele voorbeelden daarvan vond plaats in maart 2016, toen de PVV, de ChristenUnie en de SGP vertegenwoordigers van NGO Monitor in de Tweede Kamer ontvingen. Tijdens het bezoek werden de voorbereidingen getroffen voor een door de Tweede Kamer aangenomen motie die de regering opriep de Nederlandse financiering stop te zetten aan organisaties die de boycot van Israël bepleiten.⁸

De steun voor pro-Israël-groepen komt echter niet alleen uit rechtse en christelijke hoek. Ook de partijen en Kamerleden in het midden van het politieke spectrum maken anti-Palestijnse campagnes mogelijk, voornamelijk door de traditionele pro-Israëlische houding van Nederlandse politieke en culturele instellingen in stand te houden.⁹

CDA

De **VVD** en het **CDA** spelen een centrale rol in dit proces. Het **CDA** brengt in de Tweede Kamer vaak de beslissende stem uit, onder meer over moties en wetsvoorstellen die van invloed zijn op het Nederlandse beleid ten aanzien van Israël en de Palestijnen. Binnen de partij heerst echter verdeeldheid over het onderwerp. Tot slot is het van belang te vermelden dat veel politieke partijen, ook de **PvdA** en **D66**, actieve leden hebben die (voormalig) werknemers van het CIDI zijn.¹⁰

De vijandige context voor pro-Palestijns activisme

2. De vijandige context voor pro-Palestijns activisme

In Nederland nemen politieke partijen en parlementsleden al decennialang een betrekkelijk pro-Israëlische positie in.¹¹ Het resultaat daarvan is dat Israël's schendingen van het internationaal humanitair recht en de mensenrechten worden genegeerd, en de Palestijnse ervaringen van kolonisering en onderdrukking worden ontkend.¹²

Net als in veel andere Europese landen wordt de politieke context in Nederland het afgelopen decennium bovendien gekenmerkt door een toename in islamofobie, negatieve sentimenten omtrent immigratie en vluchtelingen, en de groei van extreemrechtse politieke partijen.¹³ Nederlandse media¹⁴ en pro-Israël-groepen beroepen zich vaak op dit islamofobe gedachtegoed om voorvechters van Palestijnse rechten in diskrediet te brengen.

Het is in deze context dat Nederlandse pro-Israël-groepen het idee verspreiden dat individuen en organisaties die opkomen voor de rechten van Palestijnen schuldig zijn aan het steunen van terrorisme en/of antisemitisme. Deze beschuldigingen zijn ingegeven door en gebaseerd op informatie van Israëlische instellingen en organisaties. De in sectie 1b besproken Nederlandse media en politieke partijen dragen vervolgens bij aan het werk van de pro-Israël-groepen door de beschuldigingen

onder een groter publiek te verspreiden. Op deze manier wordt een milieu gecreëerd waarin nauwelijks ruimte is voor pro-Palestijns activisme, en voorvechters van Palestijnse rechten kunnen worden onderdrukt.

Eén van de belangrijkste bronnen van beschuldigingen aan het adres van voorvechters van Palestijnse rechten is NGO Monitor. De Israëlische organisatie beschuldigt individuen en organisaties voornamelijk van het steunen van terrorisme, zonder daarvoor geloofwaardig bewijs te leveren. Op haar website verzamelt NGO Monitor stukjes informatie die volgens de organisatie bewijzen dat ruim 250 Palestijnse, Israëlische, internationale en Nederlandse ngo's anti-semitische motieven hebben of banden onderhouden met groepen aan wie Europese sancties zijn opgelegd. NGO Monitor heeft daarnaast een aantal speciale webpagina's die gewijd zijn aan acht Palestijnse maatschappelijke organisaties die banden zouden hebben met door de EU verboden Palestijnse groepen. Op deze webpagina's is onder andere informatie opgenomen over de overheidsinstanties die de maatschappelijke organisaties financieren, waaronder de Nederlandse regering.

Hoewel Nederlandse pro-Israël-groepen, media, en politici gebruik maken van de

“... Deze beschuldigingen hebben bijgedragen aan een klimaat waarin mensenrechtenorganisaties onder toenemende druk zijn komen te staan. Voor zover bekend bij het kabinet richt de NGO Monitor zich inderdaad uitsluitend op organisaties en donoren die zich kritisch uiten over het Israëlijs beleid in de door Israël bezette gebieden.”

Minister van Buitenlandse Zaken Blok, 2020

informatie die door NGO Monitor wordt verspreid, wordt de nauwkeurigheid daarvan op grote schaal in twijfel getrokken. In 2018 beschreven voormalig EU-buitenlandchef Federica Mogherini en EU-ambassadeur in Israël Lars Faaborg-Andersen de beweringen van NGO Monitor als ‘ongepast en misleidend’, en als ‘een cocktail van tendentius onderzoek, opzettelijke onjuistheden, en regelrechte anti-EU propaganda’. De Policy Working Group, een samenwerkingsverband van Israëlijsche oud-diplomaten en academici, publiceerde in 2018 het rapport ‘NGO Monitor – Shrinking Space’. Daarin concludeert de groep dat het materiaal van NGO Monitor ‘zeer selectief’ is en ‘ongegrunde beweringen’ bevat, en dat de Israëlijsche groep ‘misleidende en tendentieuze informatie verspreidt, die het presenteert als feitelijk en diepgaand onderzoek’.

Verschillende Nederlandse politici hebben op vergelijkbare wijze kritiek geuit op de beschuldigingen en werkwijze van NGO Monitor. In een Tweede Kamerdebat in 2017 legde toenmalig minister van Buitenlandse Zaken Halbe Zijlstra bijvoorbeeld uit dat ‘de bron van de beschuldiging meestal de NGO Monitor was. Ik zeg het maar heel simpel: ik kan er eerlijk gezegd weinig mee. Het betreft heel vaak heel vage beschuldigingen.’ Zijn opvolger, minister Blok, verklaarde in een antwoord op een Kamervraag in 2020: ‘Deze

beschuldigingen hebben bijgedragen aan een klimaat waarin mensenrechtenorganisaties onder toenemende druk zijn komen te staan. Voor zover bekend bij het kabinet richt de NGO Monitor zich inderdaad uitsluitend op organisaties en donoren die zich kritisch uiten over het Israëlijs beleid in de door Israël bezette gebieden.’

Sinds 2016 worden beschuldigingen van antisemitisme die niet ondersteund worden door geloofwaardig bewijs in toenemende mate gerechtvaardigd door te verwijzen naar de IHRA-werkdefinitie van antisemitisme. Deze definitie en de voorbeelden die erbij worden gegeven worden op grote schaal betwist en verworpen omdat zij legitieme kritiek op Israël gelijkstellen aan antisemitisme.¹⁵ Tot de critici van de definitie behoren geleerden die gespecialiseerd zijn in Joodse geschiedenis, de Holocaust en antiracisme, evenals organisaties die zich inzetten voor de rechten van Palestijnen, waaronder Joodse groepen. Niettemin heeft de aanhoudende druk van pro-Israël-groepen ertoe geleid dat veel Europese nationale regeringen, instellingen en politieke partijen de IHRA-werkdefinitie gebruiken als een niet-juridisch bindend hulpmiddel om antisemitisme te herkennen en bestrijden. Inmiddels is duidelijk geworden dat het gebruik van de werkdefinitie een ernstig verstikkend effect heeft op pro-Palestijns activisme.

2 a. De omstreden IHRA-werkdefinitie van antisemitisme in Nederland

In tegenstelling tot andere Europese regeringen heeft de Nederlandse regering de IHRA-werkdefinitie niet in formele wetgeving vastgelegd. De regering heeft echter wel gehoor gegeven aan een aantal niet-bindende moties van het Nederlandse parlement waarin wordt opgeroepen om het gebruik van de definitie te bevorderen.

Het CIDI heeft een leidende rol gespeeld bij het promoten van de IHRA-werkdefinitie in Nederland. Daarnaast diende de SGP in november 2018 als eerste een motie in waarin de regering werd opgeroepen 'het gebruik van de IHRA-werkdefinitie te ondersteunen'. Een meerderheid van de Kamerleden stemde voor. Toenmalig regeringspartij D66 behoorde tot de tegenstanders van de motie, vanwege het feit dat de IHRA-werkdefinitie geen duidelijk onderscheid maakt tussen antisemitisme en legitieme kritiek op de Israëliëse regering.

In november 2020 nam de Tweede Kamer opnieuw een SGP-motie aan. In deze motie werd de regering opgeroepen om ervoor te zorgen dat de IHRA-werkdefinitie 'voortvarend en herkenbaar in uitvoering komt in de opsporing en vervolging van antisemitisme'. De motie werd gesteund door alle politieke partijen die op dat moment de regeringscoalitie vormden, inclusief D66. Ook GroenLinks en de PvdA, die in 2018 nog tegen de motie van de SGP hadden gestemd, steunden de nieuwe motie. Slechts drie partijen, samen goed voor slechts 14 procent van de Kamerzetels, stemden tegen: de SP, de Partij voor de Dieren en DENK.

De IHRA-werkdefinitie is tegelijkertijd opgenomen in gemeentelijke besluiten en actieplannen. Een voorbeeld is het

Amsterdams Joods Akkoord van maart 2018 dat door bijna alle partijen die meededen aan de Amsterdamse gemeenteraadsverkiezingen werd ondertekend. In het Akkoord wordt de IHRA-definitie, zij het in een onduidelijke voetnoot, opgeworpen als een instrument om te bepalen of incidenten als antisemitisch geïdentificeerd kunnen worden. Om die reden verzetten leden van de Joodse gemeenschap die actief zijn in Een Ander Joods Geluid zich tegen het Akkoord. Alleen DENK en BIJ1 sloten zich vanwege hun kritiek op het gebruik van de IHRA-werkdefinitie niet bij het Akkoord aan.¹⁶ Op vergelijkbare wijze nam de Haagse Gemeenteraad in juni 2020 een motie aan over 'voorstellen tot herwaardering van het Joods erfgoed en aanpak van Jodenhaat', waarin duidelijk wordt verwezen naar de IHRA-werkdefinitie.

In tegenstelling tot veel andere Europese regeringen heeft de Nederlandse regering de IHRA-werkdefinitie van antisemitisme niet in formele wetgeving vastgelegd. Niettemin heeft de regering volgens sommige analisten en politici de werkdefinitie in de praktijk wel onderschreven, doordat alle regeringspartijen in 2020 voor de bovengenoemde SGP-motie 2020 stemden. Daarnaast heeft toenmalig minister van Justitie Ferdinand Grapperhaus naar aanleiding van de SGP-motie van 2018 'de indicatoren van de IHRA-werkdefinitie' gedeeld met de politie en het Openbaar Ministerie (OM). Deze indicatoren zouden door de politie en het OM bij het opnemen van een aangifte 'meegevoerd kunnen worden in het oordeel of sprake is van groepsbelediging, haatzaaien, of een discriminatoir aspect bij een algemeen delict'.¹⁷

Het is belangrijk om te benadrukken dat de Nederlandse regering de problematische

voorbeelden van de IHRA-werkdefinitie, waarin kritiek op de politiek van Israël gelijk wordt gesteld aan antisemitisme, niet als een integraal onderdeel van de definitie beschouwt. Daarmee gaat de regering in tegen het standpunt van pro-Israël-groepen, die wél voor die gelijkstelling pleiten. Minister Grapperhaus lichtte in augustus 2020 het standpunt van de regering toe:

De IHRA illustreert haar werkdefinitie met een niet-limitatieve lijst van voorbeelden van verschijningsvormen van antisemitisme (...) Deze voorbeelden zijn opgenomen om de IHRA te ondersteunen ('to guide IHRA in its work'). De voorbeelden zijn, net als de IHRA-definitie zelf, niet juridisch bindend, maar een hulpmiddel om antisemitisme te herkennen en registreren.

Met betrekking tot de vraag of het kabinet deze voorbeelden als integraal onderdeel van de IHRA-definitie beschouwt, merk ik op dat dit niet het geval is. Het kabinet beschouwt de elementen die worden genoemd in de nietlimitatieve lijst van de IHRA als voorbeelden die, afhankelijk van het kader waarin ze worden toegepast, in meer of mindere mate behulpzaam zouden kunnen zijn om alert te zijn op feiten en omstandigheden die een indicatie zouden kunnen vormen voor discriminerende uitingen of delicten met een discriminatie-aspect. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal voorbeelden dat de IHRA aandraagt, zoals kritiek op staten maar ook politieke discussies, in beginsel beschermd worden door de vrijheid van meningsuiting.¹⁸

Er gaan daarnaast stemmen op om de IHRA-werkdefinitie te gebruiken als een instrument voor de vervolging van antisemitisme. Op dit

punt verduidelijkte minister Grapperhaus dat de steun voor en het gebruik van de illustratieve voorbeelden van antisemitisme van de IHRA-werkdefinitie nooit 'automatisch [kunnen] leiden tot de conclusie dat sprake is van een strafbare discriminatoire/antisemitische uiting of gedraging'. Of een uiting of een handeling een strafbaar feit is, is immers 'een juridische vraag die moet worden getoetst aan het Wetboek van Strafrecht en relevante jurisprudentie', aldus Grapperhaus.¹⁹

Ondanks het standpunt van de regering wordt de IHRA-werkdefinitie in de praktijk regelmatig publiekelijk gebruikt om zowel kritiek op Israël als steun voor de rechtsorde en de mensenrechten van de Palestijnen als antisemitisch af te schilderen.

Zo werd in 2016 het standpunt van toenmalig minister van Buitenlandse Zaken Bert Koenders (PvdA) voor een correcte etikettering van producten uit de illegale Israëlische nederzettingen als antisemitisch bestempeld. De aantijging was gebaseerd op een publicatie in een rechts Israëlisch nieuwsmedium waarin werd beweerd dat Koenders' standpunt onder de IHRA-werkdefinitie van antisemitisme zou vallen.

In mei 2017 publiceerde Likoed Nederland een persbericht waarin de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) werd beschuldigd van antisemitisme zoals gedefinieerd in de IHRA-werkdefinitie. De beschuldiging betrof een artikel dat op een website van de FNV was gepubliceerd over een onderzoek naar Israëlische apartheid door het VN-agentschap ESCWA. In het artikel werd op basis van het onderzoek een boycot van Israël voorgesteld

Minister van Strategische Zaken Gilad Erdan bedreigt BDS-activisten. YouTube.

als gepaste reactie op het Israëliësche apartheidsregime.

In april 2018, een maand nadat een groot deel van de Amsterdamse gemeenteraad het Amsterdams Joods Akkoord had aangenomen, deed het Amsterdams Joods Genootschap een oproep aan de gemeenteraad om op te treden tegen protesten en flyeracties in de publieke ruimte. Het Genootschap doelde daarbij op activiteiten die door het Nederlands Palestina Komitee (NPK) waren georganiseerd. Volgens het Genootschap organiseerde het NPK 'antisemitische demonstraties en verspreide de organisatie leugens over Israël. Het Genootschap stelde dat 'het juist dit soort anti-Joodse uitlatingen [zijn] die u in het Joods Akkoord heeft beloofd te bestrijden en die de Amsterdamse Joodse Gemeenschap een onveilig gevoel geven'. In zijn reactie aan de gemeenteraad weerlegde het NPK de beschuldigingen als 'ongegrond'.

In februari 2019 beschuldigde het NIW GroenLinks, die herhaaldelijk kritiek had geuit op de Israëliësche mensenrechtenschendingen, van het hanteren van 'dubbele standaarden'. Het NIW wees er daarbij op dat dit volgens de voorbeelden van de IHRA-werkdefinitie een vorm is van Jodenhaat.

In dezelfde maand beschuldigde het CIDI de Nederlandse dominee Chris Kors impliciet van antisemitisme omdat hij het hedendaagse Israëliësche beleid vergeleek met dat van de nazi's. Volgens de IHRA-werkdefinitie is dat een vorm van antisemitisme. In een tweet aan dominee Kors schreef het CIDI: 'Dominee @ChrisKors1 trekt [...] een parallel tussen WOII en de situatie in de Palestijnse gebieden. Deze vergelijking (die volgens de IHRA-werkdefinitie antisemitisch is) is niet alleen onjuist, maar bagatelliseert ook de misdaden van nazi-Duitsland.'

In een brief van mei 2019 aan de Universiteit van Tilburg beschuldigde CIJO, de jongerenorganisatie van het CIDI, Electronic Intifada-medewerker Adri Nieuwhof van het vergelijken van Israël met nazi-Duitsland op Twitter. Aanleiding voor de klacht was dat Nieuwhof zou deelnemen aan een rondetafelgesprek dat werd georganiseerd door de Universiteit. CIJO wees erop dat het vergelijken van Israël met nazi-Duitsland 'antisemitisch [is] volgens de IHRA-definitie'. Als bewijs leverde CIJO een link naar een tweet met een citaat dat niet van Nieuwhof afkomstig was, maar van Auschwitz-overlevende Hajo Mayer. Nieuwhof had Mayer in 2014 geïnterviewd, kort voordat hij op 90-jarige leeftijd overleed.

2 b. Anti-BDS moties

Pogingen om de onderdrukking van kritiek op Israëls schendingen van het internationaal humanitair recht en de Palestijnse mensenrechten te institutionaliseren stoelen niet alleen op campagnes om de IHRA-werkdefinitie formeel te implementeren. Een tweede veelvoorkomende tactiek die door pro-Israël-groepen wordt ingezet is het lobbyen voor anti-BDS-moties. Hoewel deze moties niet juridisch bindend zijn, hebben zij het gevolg dat de BDS-beweging in een kwaad daglicht wordt gezet.

De door het Palestijnse maatschappelijk middenveld geleide BDS-beweging omschrijft zichzelf als een wereldwijde beweging voor vrijheid, gerechtigheid en gelijkheid voor het Palestijnse volk. De beweging is geïnspireerd door de Zuid-Afrikaanse anti-apartheids-beweging en probeert een einde te maken aan Israëls systeem van apartheid, kolonisatie en bezetting door middel van een geweldloze campagne die oproept tot boycotts, desinvesteringen en sancties (BDS). Vanwege de groeiende populariteit en impact van de BDS-beweging proberen de Israëlische regering en daaraan gelieerde belangengroepen sinds 2015 de beweging te verbieden, criminaliseren en onderdrukken. De campagne tegen de BDS-beweging voltrekt zich op alle continenten, met name in Europa en Noord-Amerika.²⁰

In Nederland waren het de SGP, PVV en ChristenUnie die als eersten anti-BDS-moties indienden en steunden, nadat zij in maart 2016 NGO Monitor in de Tweede Kamer hadden ontvangen.

Op 16 juni 2016 diende de SGP een motie in waarin de regering wordt opgeroepen 'zo snel mogelijk de directe of indirecte financiering

van organisaties, die op basis van hun doelstellingen of middels hun activiteiten een boycot van of sancties tegen Israël nastreven of bevorderen, te beëindigen'.²¹ De Tweede Kamer nam de motie aan, mede dankzij de steun van het CDA. Sindsdien heeft de Tweede Kamer geen andere anti-BDS-moties meer aangenomen.²²

Het kabinet ondersteunt de internationaal georganiseerde oproep van de BDS (Boycott, Divestment and Sanctions)-beweging niet. Het kabinet zal daarom de strikte lijn hanteren dat het geen activiteiten financiert die BDS tegen Israël propageren. Op deze wijze geeft het kabinet uitvoering aan de motie Van der Staaij c.s. van 16 juni jl.

[...] Daarbij dient overigens opgemerkt te worden dat uitlatingen of bijeenkomsten van de BDS-beweging worden beschermd door de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vergadering. Deze vrijheden zijn onder meer vervat in de Nederlandse Grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.²³

De Nederlandse regering bevestigde daarmee het recht van Nederlandse burgers om de BDS-beweging te steunen, maar onthoudt zich overeenkomstig de Tweede Kamermotie van juni 2016 van rechtstreekse financiering van aan de BDS-beweging gerelateerde activiteiten.

Desondanks blijven pro-Israël-groepen en een aantal politieke partijen op gemeentelijk niveau pleiten voor anti-BDS-moties die vergelijkbaar

zijn met de anti-Palestijnse moties die in Duitsland op grote schaal zijn aangenomen. In deze moties wordt de BDS-beweging in zijn geheel als antisemitisch gekarakteriseerd en worden lokale overheden opgeroepen om groepen en activiteiten die de BDS-beweging ondersteunen uit te sluiten van subsidies en het gebruik van openbare faciliteiten. In Rotterdam gebeurde dat bijvoorbeeld in juni²⁴ en juli 2019²⁵, op initiatief van Leefbaar Rotterdam en de PVV. Volgens waarnemers was één van de twee moties direct gericht op het belemmeren van het werk van de pro-Palestijnse organisatie DocP, een organisatie die BDS promoot.

Toen GroenLinks op haar jaarcongres in februari 2019 een motie aannam waarin BDS werd erkend als een legitiem middel om de Palestijnse strijd voor gerechtigheid te steunen, leidde dit tot een agressieve lastercampagne van rechtse Nederlandse media en pro-Israël-groepen.²⁴ GroenLinks kon

niet rekenen op steun van andere politieke partijen. Zelfs bij de partijen die zich normaal gesproken kritisch opstellen tegen Israëls schendingen van het internationaal humanitair recht en de mensenrechten bleef het stil. Geen van hen sprak zich uit tegen de lastercampagne, of verleende publieke steun aan GroenLinks en zijn standpunt dat BDS wordt beschermd door het fundamentele recht op vrijheid van meningsuiting.

De beschuldigingen van antisemitisme en/of steun aan terrorisme hebben in de loop der tijd een verstikkend effect gehad op pro-Palestijns activisme. De beschuldigingen hebben er bovendien toe geleid dat de ruimte voor het publieke debat in Nederland over Israël en de Palestijnen is ingeperkt. In de volgende paragraaf wordt dieper ingegaan op de incidenten die daaraan hebben bijgedragen.

Aanvallen op pro-Palestijns activisme: tactieken en incidenten, 2015 - 2020

3. Aanvallen op pro-Palestijns activisme: tactieken en incidenten, 2015 - 2020

Op basis van het formulier voor het melden van incidenten (zie bijlage 2), aangevuld met interviews en deskresearch, heeft het ELSC 76 incidenten gedocumenteerd en geanalyseerd waarbij critici van het Israëlijs beleid en voorvechters van Palestijnse rechten zijn onderdrukt. De incidenten vonden plaats tussen 2015 en 2020 in Nederland. Bij al deze incidenten speelden beschuldigingen van

antisemitisme en/of steun aan terrorisme een centrale rol, zonder dat daarvoor geloofwaardig bewijs werd geleverd.

De gedocumenteerde incidenten zijn ingedeeld in negen categorieën, die elk verwijzen naar een tactiek die pro-Israël-groepen hebben ingezet om pro-Palestijns activisme te doen verstommen.

Lastercampagnes

Aanvechten van
fondsen en subsidies

Ontzeggen van het gebruik van
openbare of particuliere ruimtes

Lastercampagnes

Veruit de meest gebruikte tactiek is de organisatie van ***lastercampagnes waarbij personen of organisaties publiekelijk in diskrediet worden gebracht***. De overgrote meerderheid van deze campagnes was gebaseerd op ongegronde beschuldigingen van antisemitisme of steun aan terrorisme, zoals beschreven in deel 1 en 2 van dit rapport. De campagnes bestonden grotendeels uit vijandige berichten op sociale media en artikelen die in Nederlandse media werden gepubliceerd. Om de druk op politici en de regering op te voeren werden er daarnaast Kamervragen ingediend. Meer dan de helft (54%, 41 gevallen) van alle geregistreerde incidenten valt in deze categorie. Enkele illustratieve voorbeelden kwamen in de vorige sectie van dit rapport al aan de orde. Andere voorbeelden zijn de lastercampagnes tegen Sigrid Kaag en The Rights Forum, die in Casus 1 en 2 in de bijlage van dit Rapport in detail worden beschreven.

Aanvechten van fondsen

De tweede meest voorkomende tactiek, die werd ingezet in 16% van alle geregistreerde incidenten (12 gevallen), is het ***aanvechten van fondsen en subsidies***. Bij deze incidenten werd druk uitgeoefend op Nederlandse donateurs om hun financiële steun aan voorvechters van Palestijnse rechten in te trekken. Als reden werd vaak aangevoerd dat de groep of organisatie die de financiële steun ontving, de middelen zou gebruiken om een door de EU verboden Palestijnse groepering te steunen. In veel gevallen was de donateur in kwestie de Nederlandse regering, hoewel er ook druk werd uitgeoefend op particuliere financiers. Een

duidelijk voorbeeld is de manier waarop pro-Israël-groepen hebben geprobeerd de Nederlandse regering ertoe te bewegen de financiering aan de Palestijnse ngo Al Mezan stop te zetten (zie Casus 3).

Belemmeren van het gebruik van openbare of particuliere ruimtes voor activiteiten

Het ***belemmeren van het gebruik van openbare of particuliere ruimtes voor activiteiten*** is de derde meest voorkomende tactiek, met 12% van alle gerapporteerde incidenten (9 gevallen). In deze incidenten oefenden pro-Israël-groepen druk uit op aanbieders van ruimtes en andere evenementenfaciliteiten om de organisatoren van Palestina-gerelateerde activiteiten de toegang tot de ruimtes bij voorbaat te ontzeggen of bestaande contracten te annuleren. Dit gebeurde doorgaans op basis van beschuldigingen van antisemitisme of steun aan terrorisme. In alle negen gedocumenteerde gevallen gaven de eigenaars van de ruimtes toe aan de druk, uit vrees voor financiële schade of om hun reputatie te beschermen. De organisatoren van de geplande activiteiten konden in enkele gevallen uitwijken naar alternatieve ruimtes. In andere gevallen waren zij genooddaakt de evenementen af te gelasten. In Casus 4 wordt beschreven hoe een vliegerfestival in Vlissingen op deze manier geannuleerd werd.

Het inperken van academische vrijheid

Het ***inperken van academische vrijheid*** is een tactiek die is gebruikt bij 7% van de geregistreerde incidenten (5 gevallen). Als gevolg van deze incidenten is het vermogen van studenten, wetenschappers of docenten aangetast om vrijelijk onderzoek te doen naar

Inperken van academische
vrijheid

Dreigen met rechtszaken

Toegang tot financiële diensten
beperken

Israël en de Palestijnen en daarover met elkaar in gesprek te gaan. Pro-Israël groepen organiseerden lastercampagnes om universiteitsbesturen ertoe te bewegen geen ruimte te bieden aan evenementen over de Israëlische onderdrukking van Palestijnse rechten en de studentengroepen die deze evenementen organiseerden. In drie gevallen waren de pro-Israël-groepen succesvol en werden de studentengroepen gedwongen een alternatieve locatie voor hun evenementen te zoeken (zie Casus 5). In de twee andere gevallen weerstond het universiteitsbestuur de druk en konden de evenementen doorgaan zoals gepland (zie Casus 6).

Het rechtszaken

Het (dreigen met) rechtszaken door pro-Israël-groepen vormt een zware last op de medewerkers en financiële middelen van organisaties die zich inzetten voor de rechten van de Palestijnen. Dit is met name het geval wanneer juridische ondersteuning niet direct voorhanden is. Vaak hebben deze dreigementen bovendien het resultaat dat er slechte publiciteit wordt gegenereerd over de organisaties die het doelwit zijn van de dreigementen en/of rechtszaken. Het kleine aantal gerapporteerde incidenten suggereert dat deze tactiek in Nederland (nog) niet op grote schaal wordt toegepast: slechts 4% (3 gevallen) van alle gedocumenteerde incidenten valt in deze categorie. Bovendien is in alle drie de gevallen weliswaar leed veroorzaakt, maar is de toegebrachte schade enigszins beperkt gebleven. De verklaring hiervoor is dat juridische ondersteuning *pro bono* beschikbaar was, en/of omdat de dreigementen uiteindelijk niet leidden tot rechtszaken. In één geval leidde de dreigementen van een pro-Israël-

groep om tot juridische stappen over te gaan zelfs tot een omgekeerd resultaat. De groep werd een boete opgelegd, wat op zijn beurt leidde tot positieve publiciteit voor de organisatie die het doelwit was van de dreigementen (zie Casus 7, Israël Productencentrum vs. DocP).

Toegang tot financiële diensten beperken

Wereldwijd proberen pro-Israël-groepen **te belemmeren dat voorvechters van Palestijnse rechten toegang hebben tot financiële diensten**. Onder deze financiële diensten vallen bankrekeningen, online betaalrekeningen en crowdfundingplatforms. Doorgaans wordt voorvechters van Palestijnse rechten de toegang tot deze diensten belemmerd door (een combinatie) van twee verschillende processen. Ten eerste beschuldigen pro-Israël-groepen individuen en organisaties van steun aan terrorisme, en maken zij die beschuldigingen direct kenbaar aan hun financiële dienstverleners. Ten tweede kunnen individuen en groepen die opkomen voor de rechten van Palestijnen het slachtoffer worden van *'de-risking'*, de praktijk van financiële dienstverleners om geen zaken te doen met cliënten die worden beschouwd als *'riskant'*. *De-risking* is een reactie van financiële dienstverleners op de steeds strengere mondiale bankvoorschriften ter bestrijding van het witwassen van geld, het financieren van terrorisme en andere internationale misdrijven. Om te voldoen aan deze voorschriften maken financiële dienstverleners gebruik van databanken waarin online gepubliceerde desinformatie is opgenomen, waaronder lastercampagnes tegen voorvechters van Palestijnse organisaties.

Bedreiging en surveillance, spionage en cyberaanvallen

De twee incidenten die bij het ELSC zijn gemeld (3% van alle gevallen) waarbij de toegang van voorvechters van Palestijnse rechten tot financiële dienstverlening werd belemmerd, zijn illustratief voor de praktijk van *de-risking*. In één van de twee gevallen was de getroffen Nederlandse vereniging in staat om te voorkomen dat haar rekening werd afgesloten. De vereniging verschaftte de financiële dienstverlener van informatie die bewees dat de door hen georganiseerde activiteiten geen risico vormden. In het tweede geval (Casus 8) besloot dezelfde dienstverlener de rekening van een andere organisatie te sluiten omdat er geld was overgemaakt naar een 'land met een groot risico'. De financiële dienstverlener was niet bereid om de documentatie in te zien die de organisatie beschikbaar had gesteld om te bewijzen dat het niet betrokken was bij riskante praktijken.

Bedreiging en surveillance, spionage en cyberaanvallen

Geweld of bedreiging en surveillance, spionage en cyberaanvallen leiden tot groot emotioneel leed en/of materiële schade bij de getroffen. Er zijn bij het ELSC twee incidenten van levensbedreigend geweld (3% van alle gevallen) en één incident van een systematische cyberaanval (1% van alle gevallen) gemeld. Deze worden beschreven in Casussen 9, 10 en 11. De Nederlandse politie heeft al deze incidenten onderzocht, maar was niet in staat de daders te identificeren.

Toegang tot de bezette Palestijnse gebieden

De Israëlische autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor het verstrekken van inreisvisa aan buitenlandse bezoekers **ontzeggen hen vaak de**

Ontzeggen van toegang tot de bezette Palestijnse gebieden

toegang tot de bezette Palestijnse gebieden.

Niet alleen pro-Palestijnse activisten, maar ook journalisten en medewerkers van humanitaire organisaties en mensenrechtenorganisaties die visa aanvragen voor werkbezoeken aan de bezette Palestijnse gebieden worden hier regelmatig door getroffen.²⁷ Bij het ELSC is één incident (1% van alle gevallen) gemeld dat betrekking had op Nederlandse burgers. Twee onderzoekers op het gebied van het bedrijfsleven en mensenrechten werden bij aankomst op de Israëlische luchthaven Ben Gurion teruggestuurd wegens vermeende steun aan de BDS-beweging (zie Casus 12).

Het is belangrijk te vermelden dat de kwantitatieve bevindingen slechts een indicatie geven van de schaal waarop het publieke debat over Israël en de Palestijnen en pro-Palestijns activisme in Nederland worden onderdrukt. Het werkelijke aantal incidenten is om verschillende redenen hoger. Zo is er veel informatie verloren gegaan omdat een groot deel van de getroffen personen geen documentatie heeft bijgehouden over de incidenten. Daarnaast zijn niet alle incidenten bij het ELSC gemeld, onder meer omdat het ELSC pas sinds 2019 actief is en het formulier waarmee de incidenten gemeld konden worden een groot deel van 2020 nog niet online beschikbaar was.

A group of people is gathered outdoors at sunset. They are holding large, purple, foil balloons that spell out the word 'BOOD'. The scene is silhouetted against the bright, orange and yellow sky. In the background, a city skyline is visible, including a prominent tower with a spherical top. The overall mood is one of a public demonstration or protest.

De doelwitten en negatieve effecten van de incidenten

4. De doelwitten en negatieve effecten van de incidenten

De groep actoren die bij de gedocumenteerde incidenten de primaire doelwitten van onderdrukking waren bestaat uit 23 individuen, 6 groepen en 53 organisaties. Allemaal kwamen zij op voor Palestijnse rechten en pleitten zij ervoor Israël verantwoordelijk te houden voor zijn schendingen van het internationaal recht en de mensenrechten.

De groep **individuen** bestaat uit activisten, academici, ambtenaren, medewerkers van maatschappelijke organisaties, politici/diplomaten, leden van religieuze groeperingen en schrijvers/journalisten die werden aangevallen omdat zij zich op persoonlijke titel hardmaakten voor Palestijnse rechten. Met **groepen** wordt verwezen naar studentenverenigingen en andere, niet formeel geregistreerde initiatieven. Onder **organisaties** worden geregistreerde rechtspersonen verstaan, waaronder maatschappelijke organisaties, media, politieke partijen, vakbonden en religieuze organisaties.

Uit de beschikbare data blijkt dat met name maatschappelijke organisaties het doelwit van onderdrukking waren, gevolgd door politieke partijen en individuele politici en diplomaten.

Bij veel incidenten waren de aanvallen ook gericht op bijkomende, secundaire doelwitten. Voorbeelden daarvan zijn overheidsinstanties, waaronder de Tweede Kamer, ministeries en gemeenteraden (gezamenlijk 24 incidenten), universiteitsbesturen (3 incidenten) en bedrijven (3 incidenten). De druk die op hen werd uitgeoefend kan als een methode worden beschouwd om de aanvallen op voorvechters van Palestijnse rechten mogelijk te maken. De druk die werd uitgeoefend op verhuurders van ruimtes of universiteitsbesturen om zo pro-

Palestijnse evenementen te dwarsbomen zijn duidelijke voorbeelden van de manier waarop de onderdrukking van pro-Palestijns activisme via secundaire doelwitten wordt bereikt.

Uit de analyse van alle gedocumenteerde incidenten blijkt dat de aanvallen hebben geleid tot de volgende meest voorkomende en directe negatieve effecten op de getroffen personen, groepen en organisaties:

- + Angst voor associatie met antisemitisme of terrorisme, de daarmee gepaard gaande slechte reputatie, en de mogelijke negatieve gevolgen op het werk en de professionele loopbaan van de getroffen en;
- + Angst en geestelijke gezondheidsproblemen veroorzaakt door laster op sociale media;
- + Financiële belemmering;
- + Onvermogen om activiteiten uit te voeren zoals gepland;
- + Het verspillen van tijd en middelen aan het organiseren en uitvoeren van strategieën om op de aanvallen te reageren.

In vijf gevallen leidden de aanvallen tot de annulering van de geplande activiteiten. Intimidatie en zelfcensuur zijn echter de meest voorkomende effecten die ook op de lange termijn een impact hebben op de getroffen individuen, groepen en organisaties. Het proberen te voorkomen van de bovengenoemde negatieve effecten speelt daarin een grote rol. Een professor in Midden-Oostenstudies legt de werking van intimidatie en zelfcensuur onder universitaire docenten in Nederland, als gevolg van aanvallen op de academische vrijheid, als volgt aan het ELSC uit:

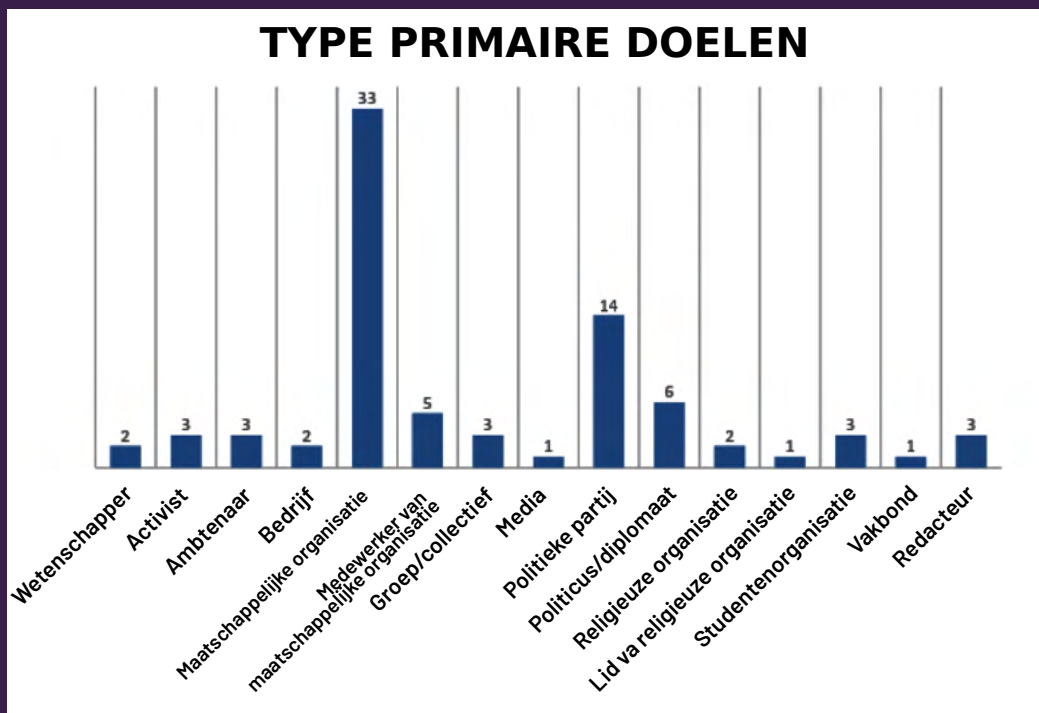
De rechtse groeperingen die bij deze intimidatie betrokken zijn richten zich in de eerste plaats tot het universiteitsbestuur in plaats van rechtstreeks tot ons academici. De manier waarop universiteiten met deze aanvallen omgaan is door te kijken naar de berichtgeving in de media en eventuele parlementaire vragen en daarop hun strategie te baseren.

Als wetenschappers ondervinden wij vaak dat onze strijd niet gericht is tegen de mensen die ons intimideren, maar tegen de instelling die verondersteld wordt ons te verdedigen, maar dat vaak niet doet. We voelen ons zelden gesteund door de autoriteiten, ook niet door onze universiteiten. Als ze je onder de bus moeten gooien, zullen ze dat ook doen.

Wat ik wil zeggen is dat dit heeft geleid tot zelfcensuur op hoog niveau. Dit wordt nog problematischer als je tot een minderheidsgroep behoort, zoals moslims of migranten uit een Arabisch land: 'Zie je die moslims', zegt men dan, 'die zijn tegen Israël, dat zijn de nieuwe antisemieten.' Als je naam wordt besmeurd, wordt je dan nog uitgenodigd bij een televisieprogramma? En het ministerie van Buitenlandse Zaken, zullen ze je nog steeds uitnodigen om je mening te horen nadat je bent belasterd? Dat leidt ertoe dat je academische activiteiten wil organiseren die niet te veel controversie oproepen.²⁸

Vergelijkbare langetermijneffecten werden waargenomen bij studentenactivisten die door bloggers werden belasterd. Een van hen verklaart:

Vaak worden activisten afgeschilderd als agressors, verdachten of andere soorten boeven. De manier waarop we afgeschilderd worden heeft in verscheidene gevallen gevolgen gehad voor onze mogelijkheden om werk te vinden of zelfs onze huidige positie te behouden.

Conclusie en aanbevelingen

IV. Conclusie en aanbevelingen

In nagenoeg alle door het ELSC gedocumenteerde incidenten was er sprake van pogingen om vormen van meningsuiting te onderdrukken: artikelen in de media, tweets, conferenties, artistieke evenementen, flyeracties, publieks-campagnes, politieke resoluties, juridisch onderzoek en activisme ter ondersteuning van het werk van het Internationaal Strafhof, inzamelingsacties, en meer. Het uitgangspunt van veel van deze activiteiten was de eerbiediging van mensenrechten, het internationaal recht en internationale resoluties over Palestina/Israël. Ook werd in enkele gevallen steun betuigd aan de BDS-beweging. Omdat de activiteiten op een vreedzame manier een zaak van publiek belang aan de orde stelden, werden zij beschermd door het recht op vrijheid van meningsuiting en andere grondrechten zoals vastgelegd in de Nederlandse grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

Acties die erop gericht zijn om dergelijke beschermde activiteiten te censureren, criminaliseren of op een andere manier te schaden, belemmeren daarom het recht op vrijheid van meningsuiting van de individuen, groepen en organisaties die door deze acties getroffen worden. Onder hen zijn niet alleen voorvechters van Palestijnse rechten, maar ook journalisten, universiteitsdocenten en politici die simpelweg hun werk proberen te doen. Tegelijkertijd wordt het recht op vrijheid van meningsuiting belemmerd doordat de informatievoorziening over Israël en de Palestijnen aanzienlijk wordt gehinderd.

Lidstaten van de Raad van Europa en de Europese Unie, waaronder Nederland, erkennen dat grondrechten, de democratie en de rechtsstaat met elkaar verbonden zijn en elkaar

wederzijds versterken.

De in dit verslag besproken incidenten maken daarom niet alleen een inbreuk op het recht op vrijheid van meningsuiting en andere daarmee samenhangende grondrechten. Zij bevorderen in Nederland ook verschijnselen die algemeen worden beschouwd als kenmerken van autocratische regimes: een klimaat van zelfcensuur en een krimpende ruimte voor het maatschappelijk middenveld. Gezamenlijk hebben deze verschijnselen een verstikkend effect op het gehele stelsel van grondrechten, de democratie en de rechtsstaat.²⁹

In autocratische systemen wordt het verstikkende effect op grondrechten, de democratie en de rechtsstaat in de eerste plaats veroorzaakt door het beleid en het handelen van de overheid zelf. Uit dit rapport blijkt dat dit in Nederland niet het geval is. Ook het kleine aantal Nederlandse pro-Israël-groepen, extreemrechtse en christelijke politieke partijen en media dat doorgaans het initiatief neemt bij pogingen om pro-Palestijns activisme te onderdrukken, is niet in staat een dergelijk effect te bereiken. Het verstikkende effect van aanvallen op pro-Palestijns activisme wordt in Nederland in de eerste plaats veroorzaakt door diegenen die samenwerken met extreemrechts als het om Israël en de Palestijnen gaat; door diegenen die vertrouwen op de desinformatie die wordt verspreid door de Israëlische regering en pro-Israël-groepen; door diegenen die zwijgen over de onderdrukking van voorvechters van Palestijnse rechten; en door diegenen die zwijgen over de onderdrukking van een op feiten gebaseerd publiek debat. Tot deze groep behoren de politieke partijen in het midden van het politieke spectrum, hun vertegenwoordigers in de Tweede Kamer, de regering en gemeenteraden, de Nederlandse mainstream liberale en conservatieve media,

Het recht op vrijheid van meningsuiting krachtens het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, dat door de Nederlandse grondwet wordt beschermd, wordt gedefinieerd als het recht een mening te koesteren en het recht om inlichtingen of denkbeelden te ontvangen of te **verstrekken, zonder inmenging van enig openbaar gezag en ongeacht grenzen.**

EVRM, artikel 10(1).

Het standpunt van de Nederlandse regering dat steun aan de BDS-beweging wordt beschermd door het recht op vrijheid van meningsuiting en vergadering, werd in juni 2020 bevestigd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak Baldassi tegen Frankrijk. Zie [hier](#) een analyse van dit besluit.

universiteitsbesturen en bestuurders, en particuliere financiële dienstverleners.

Uit dit rapport blijkt verder dat de Nederlandse regering de fundamentele rechten op vrijheid van meningsuiting en vergadering en de rechtsstaat heeft gewaarborgd. Dit heeft de regering vooral gedaan door af te zien van de formele bekrachtiging van de controversiële IHRA-werkdefinitie van antisemitisme, en door te bevestigen dat iedereen in Nederland het recht heeft om de BDS-beweging te ondersteunen. Daarbij moet vermeld worden dat de regering haar standpunt alleen in een aantal incidentele verklaringen heeft verduidelijkt, voornamelijk in schriftelijke antwoorden op Kamervragen. Volgens het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) hebben de Nederlandse regering, overheidsinstellingen en publieke instituties (waaronder universiteiten) de plicht om grondrechten actief te beschermen en te bevorderen. Ook moeten zij er zorg voor dragen dat de democratie, grondrechten en de rechtsstaat gezond blijven en in stand gehouden worden.³⁰ De regering moet daarom daadkrachtiger en openlijker optreden tegen lastercampagnes, bedreigingen en andere vormen van onderdrukking die mensenrechtenactivisten, maatschappelijke organisaties, universitair docenten en studenten, journalisten en politici ervan weerhouden zich in te zetten voor de eerbiediging van het internationaal recht en de Palestijnse mensenrechten.

Een groot aantal Nederlandse politieke partijen, Kamerleden en journalisten neemt bereidwillig de lasterlijke en ongefundeerde beschuldigingen van terrorisme en antisemitisme over van de extreemrechtse

Israëliëse regering en daaraan gelieerde belangengroepen en media. Deze houding kan grotendeels verklaard worden door het pro-Israëliëse standpunt waar Nederland al decennia aan vasthoudt. Nederlandse politieke en culturele instellingen zijn nog niet in staat geweest goed om te gaan met zowel de specifieke Nederlandse erfenis van de Holocaust, als de ervaringen en perspectieven van niet-Europese volkeren die het slachtoffer zijn geweest van koloniale onderdrukking.

De huidige situatie wordt gekenmerkt door een snel groeiend internationaal besef dat Israëls heerschappij over de Palestijnen is geworden tot een systeem van apartheid.³¹ In deze context mag de historische en huidige verantwoordelijkheid van Nederland jegens zijn Joodse bevolking niet langer leiden tot het klakkeloos overnemen van anti-Palestijnse propaganda van rechtse Israëliëse en Nederlandse bronnen. Ook mag deze verantwoordelijkheid niet langer de reden zijn voor het uitsluiten van Palestijnse perspectieven of het ontkennen van de Palestijnse ervaring van systemische onderdrukking en koloniaal geweld.

Journalisten en media hebben de professionele plicht om feitelijk onderzoek te doen en accurate informatie te verstrekken. In mei 2021 werd wellicht een belangrijke mijlpaal bereikt, vanuit zowel ethisch als politiek oogpunt. Meer dan veertig Nederlandse universitaire faculteiten en opleidingen, musea en culturele centra ondertekenden toen een verklaring van 'solidariteit met het Palestijnse volk dat in opstand komt tegen zeven decennia van Israëliësch koloniaal geweld'.³²

Aanbevelingen

Aan individuen, groepen en organisaties die in Nederland opkomen voor de rechten van Palestijnen:

- Maak bij het bedenken van strategieën tegen aanvallen en bij het plannen van campagnes ter ondersteuning van het Palestijnse volk gebruik van gratis juridisch advies van het ELSC of andere bronnen.
- Houd gedetailleerde documentatie bij van alle incidenten van onderdrukking. Gebruik hiervoor bij voorkeur het formulier voor het melden van incidenten van het ELSC. Kopieën kunnen vertrouwelijk bij het ELSC worden ingediend
- Wissel informatie uit over incidenten en vorm gezamenlijk strategieën om deze tegen te gaan. Het ELSC beveelt de oprichting aan van regionale/nationale platforms voor dit doeleinde.
- Respecteer het feit dat steun voor BDS wordt beschermd door de vrijheid van meningsuiting en zorg ervoor dat activistische (studenten-)groepen die BDS ondersteunen toegang hebben tot samenwerkingsverbanden.
- Bescherm uzelf tegen aanvallen; stel een zerotolerancebeleid in ten aanzien van antisemitisme en alle andere vormen van racisme en publiceer dit op uw websites en socialmedia-pagina's. Als antisemitische of andere racistische opmerkingen op uw socialmedia-pagina's worden geplaatst, verwijder deze dan onmiddellijk. Als u niet in staat bent dagelijks controles uit te voeren, schakel dan de commentaarfunctie op uw socialmedia-pagina's uit.

Aan publieke en particuliere Nederlandse donateurs van organisaties die het Palestijnse volk steunen:

- Wees u bewust van de campagnes die gericht zijn op de delegitimering van pro-Palestijns activisme; accepteer beschuldigingen van terrorisme en/of antisemitisme aan het adres van maatschappelijke organisaties die de Palestijnen steunen niet zonder daarvoor voldoende bewijs te hebben gezien.
- Wanneer er op basis van deze beschuldigingen druk op u wordt uitgeoefend om financiering stop te zetten, wees dan transparant: neem contact op met de beschuldigde maatschappelijke organisatie, vraag zo nodig om aanvullende informatie, maak het ontvangen bewijsmateriaal bekend en geef de organisatie de gelegenheid om de beschuldigingen te weerleggen.
- Zoek deskundigen die u kunnen ondersteunen bij het ontwikkelen van een strategie die uw organisatie veilig houdt en beschermt tegen politiek gemotiveerde rechtszaken, reputatieschade en financiële schade
- Neem de IHRA-werkdefinitie van antisemitisme en de bijgevoegde voorbeelden niet over als instrument voor het screenen van financieringsaanvragen. Spreek u uit tegen alle initiatieven die het gebruik van de IHRA-werkdefinitie voor dit doeleinde promoten.

Aanbevelingen

Aan de Nederlandse politieke partijen, Kamerleden, regering en landelijke en gemeentelijke overheden :

- Voldoe aan uw verplichtingen onder artikel 10 van het EVRM. Bevorder de deelname van alle betrokken actoren aan het publieke debat en bescherm de maatschappelijke ruimte door u te verzetten tegen lastercampagnes. Onthoud u zich van elke verdere bekrachtiging/uitvoering van de IHRA-werkdefinitie van antisemitisme en van moties waarin de BDS-beweging als antisemitisch wordt veroordeeld.
- Als u het gevoel heeft een speciale definitie van antisemitisme te moeten onderschrijven, ga dan in gesprek met experts op het gebied van Joodse geschiedenis en de Holocaust, deskundigen op het gebied van antiracisme en Joodse activisten die tegen de IHRA-werkdefinitie zijn. Een mogelijk stap is het aannemen van de 'Jerusalem Declaration on Antisemitism' (JDA), die geen inbreuk maakt op het recht op vrije meningsuiting over kwesties betreffende Israël en het Palestijnse volk.
- Verleen geen steun aan initiatieven die proberen druk uit te oefenen op de Nederlandse regering om de financiering van maatschappelijke organisaties stop te zetten door kritiek op de staat Israël gelijk te stellen aan antisemitisme en/of steun aan terrorisme.
- Richt inclusieve mechanismes op die garanderen dat er bij overleggen met de Joodse gemeenschap in Nederland ook ruimte is voor Joodse burgers met uiteenlopende meningen over antisemitisme, Israël en de Palestijnen. Dat geldt ook voor de recentelijk aangestelde Nationale Coördinator Antisemitismebestrijding. Draag zorg voor de betrokkenheid van personen en organisaties, zoals Een Ander Joods Geluid (EAJG), van wie de standpunten zijn gestoeld op de universele mensenrechten en het internationaal recht in plaats van de vermeende politieke belangen van Israël.
- Vergroot de kennis over en het begrip van het internationaal recht met betrekking tot Israël en de Palestijnen, met inbegrip van de bevindingen over de Israëlische apartheid; nodig rechtsgeleerden en Palestijnse, Israëlische en internationale mensenrechtenorganisaties uit, zoals Al Haq, B'Tselem, Amnesty International en Human Rights Watch.

Aan de Nederlandse regering, in het bijzonder:

- Veroordeel in de bilaterale betrekkingen met Israël alle pogingen tot inmenging in de vrijheid van meningsuiting in Nederland door Israëlische functionarissen, inlichtingendiensten en belangengroepen.
- Schort de visumvrijstelling voor Israëlische burgers die naar Nederland komen op, wanneer de Israëlische autoriteiten willekeurig Nederlandse burgers de toegang tot Israël en de bezette Palestijnse gebieden ontzeggen.

Aanbevelingen

Aan journalisten, bloggers en redacteuren van Nederlandse media:

- Voldoe aan de professionele verplichting om correcte informatie te verstrekken, op basis van de richtlijnen van de Raad voor de Journalistiek; vermijd zelfcensuur.
- Maak een einde aan het blindelings overnemen van ongefundeerde anti-Palestijnse beschuldigingen, door de feiten te controleren aan de hand van onafhankelijke juridische bronnen en door Palestijnse perspectieven en bronnen in uw verslaggeving op te nemen.
- Indien u wordt belast of anderszins aangevallen vanwege uw werk over Palestina-Israël, meld het incident dan bij een relevante organisatie voor mediavrijheid³³ en bij het ELSC.

Aan bestuurders en faculteitsleden van Nederlandse academische instellingen:

- Wijs elk voorstel af om de IHRA-werkdefinitie van antisemitisme en de daaraan toegevoegde voorbeelden te gebruiken als instrument voor het screenen van studenten- en academische activiteiten over Israël en de Palestijnen. Gebruik de IHRA-werkdefinitie ook niet als instrument om klachten tegen dergelijke activiteiten te beoordelen.
- Als u het gevoel heeft een speciale definitie van antisemitisme te moeten onderschrijven, overweeg de 'Jerusalem Declaration on Antisemitism' (JDA) aan te nemen. Deze definitie maakt geen inbreuk op het recht op vrije meningsuiting over kwesties betreffende Israël en de Palestijnen.
- Ontwikkel een protocol/administratieve procedure voor de behandeling van claims en klachten tegen studenten, faculteitsmedewerkers of activiteiten op de universiteitscampus, wanneer de klachten gaan over (verwachte) kritiek op Israël en/of bezorgdheid over de veiligheid van studenten of lokale gemeenschappen. Raadpleeg hiervoor onafhankelijke deskundigen op het gebied van de vrijheid van meningsuiting en academische vrijheid, om er zeker van te zijn dat uw beleid/procedure in overeenstemming is met bestaande regels tegen haatzaaien en standaarden van academische vrijheid.
- Nodig studentengroeperingen die zich inzetten voor Palestijnse rechten uit om deel te nemen aan overleg over het waarborgen van de persoonlijke veiligheid en waardigheid op de campus. Raadpleeg de studentengroepen over kwesties, beleidsmaatregelen en besluiten die van invloed zijn op de academische vrijheid en de vrijheid van meningsuiting.

Aanbevelingen

Aan financiële dienstverleners:

- Weiger geen financiële diensten aan mogelijke klanten en sluit geen rekeningen van bestaande cliënten op grond van hun verbondenheid aan of partnerschap met Palestijnse maatschappelijke organisaties. Voer een transparant gesprek en doe grondig onderzoek naar de feiten met de betrokken cliënt alvorens een besluit te maken over het al dan niet verlenen van financiële diensten.
- Zorg ervoor dat de maatregelen die u neemt om risico's te vermijden proportioneel zijn en geen verstoring of ontmoedigend effect hebben op de legitieme activiteiten van maatschappelijke organisaties. Eerbiedig daarbij het fundamentele recht op vrijheid van vereniging.
- Ontwikkel een transparant beleid waarmee de cliënt op de hoogte wordt gebracht van een eventueel besluit tot weigering/beëindiging van financiële diensten, en biedt de mogelijkheid daartegen in beroep te gaan.³⁴

Bijlage 1: casussen ter illustratie

Casus #4:
*Belemmering van het gebruik van
de openbare ruimte door een
vliegerfestival in Vlissingen*

Casus #1: Lastercampagne tegen voormalig minister Sigrid Kaag

Voormalig minister en huidig leider van D66 Sigrid Kaag is voorafgaand aan en na haar benoeming tot minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking in oktober 2017 het mikpunt geweest van een lastercampagne.

Haar vroegere werk voor de UNWRA (1994-1997), het feit dat zij een vertegenwoordiger van D66 is en vooral haar huwelijk met de Palestijnse politicus Anis al-Qaq zijn gebruikt om het vertrouwen in haar geschiktheid als minister te ondermijnen. Het feit dat zij als minister verantwoordelijk was voor de Nederlandse humanitaire hulp aan de Palestijnen en Palestijnse maatschappelijke organisaties speelde daarin een centrale rol.

De website *GeenStijl* belasterde Kaag, en maakte daarbij gebruik van termen als 'Palestijnenpijper', 'Palestijnse mol' en 'Arabisch raspaard van Troje'.³⁵ Pro-Israël-groepen als het CIDI en Likoed Nederland en media als *De Telegraaf* publiceerden vijandige berichten over Kaag waarin zij valse beschuldigingen uitten.³⁶ In een persbericht (dat ook in *De Daghelijkse Standaard* verscheen) presenteerde Likoed zeven redenen waarom Kaag niet gekwalificeerd zou zijn voor de functie van minister in het nieuwe kabinet, en beschuldigde Kaag er onder meer van dat zij haar kinderen 'pro-terreur' zou opvoeden. Daarnaast werd een openbare petitie tegen haar benoeming opgezet.

In een artikel met de titel 'Nederlands nieuwe viceminister van Buitenlandse Zaken beschuldigde Netanyahu van racisme' schreef JTA redacteur Cnaan Liphshiz ten onrechte een verklaring waarin de Israëlische premier van racisme werd beschuldigd aan Kaag toe. In

werkelijkheid kwam de verklaring van Israëlische vredesactivisten. Deze onwaarheid werd overgenomen door Israëlische media zoals de *Jerusalem Post*, *Times of Israel* en *Haaretz*.

De lastercampagne tegen Kaag werd nog persoonlijker toen Geert Wilders een foto tweette van de D66-politica, haar man, vier kinderen en 'PLO-terrorist Yasser Arafat', aldus Wilders.

Voormalig minister van Buitenlandse Zaken Sigrid Kaag.
© Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Desondanks werd Kaag in 2017 benoemd tot minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, en in 2021 tot waarnemend minister van Buitenlandse Zaken. Sinds 2017 is de lastercampagne tegen haar gericht op het uithollen van haar betrouwbaarheid, het beschadigen van haar imago, en het in twijfel trekken van haar vermogen om Nederlandse ontwikkelingshulp te verlenen aan Palestijnse maatschappelijke organisaties.

Casus #2: Lastercampagne tegen The Rights Forum

De in Amsterdam gevestigde maatschappelijke organisatie The Rights Forum (TRF) werd in 2009 opgericht door oud-premier Dries van Agt als een netwerk van oud-ministers en experts op het gebied van internationaal recht. Gezamenlijk proberen zij bij te dragen aan een rechtvaardige en duurzame oplossing voor de kwestie-Palestina/Israël. TRF publiceert op zijn website regelmatig artikelen over de lastercampagnes van pro-Israël-groepen in Nederland.³⁷ Ook TRF zelf is het doelwit geweest van deze campagnes, die doorgaans gestoeld zijn op beschuldigingen van antisemitisme. Met de lastercampagnes wordt getracht het aanzien van TRF als professionele en gezaghebbende bron van informatie en beleidsadvies over Palestina/Israël te schaden.

De lastercampagnes waren gericht tegen de oprichter en bestuursleden van TRF. De Dagelijkse Standaard, bijvoorbeeld, beschuldigde Dries van Agt er in 2017 van een antisemiet en 'fervente Israël-hater' te zijn, die TRF zou hebben opgericht als een middel om zijn 'gevaarlijke ideeën' te verspreiden.

In mei 2018 dienden het Centraal Joods Overleg (CJO) en de jongerenorganisatie van het CIDI (CIJO) een klacht in tegen TRF wegens antisemitische opmerkingen die op de Facebook-pagina van TRF waren geplaatst door personen die niet aan de organisatie zijn verbonden. Ook beschuldigden de twee organisaties TRF van antisemitisme in een radioprogramma van de Evangelische Omroep (EO).³⁸

Het NIW is volgens The Rights Forum één van de voortrekkers geweest in de lastercampagnes tegen de organisatie.

Gerard Jonkman (rechts) en Martijn de Rooi van The Rights Forum op 10 december bij het Internationaal Strafhof in Den Haag, waar zij namens 185 organisaties de oproep aan hoofdaanklaagster Fatou Bensouda aanboden. © The Rights Forum..

Zo twitterde NIW-redacteur Bart Schut in augustus 2018 over 'Dries van Agts antisemietenforum', noemde hij de journalistiek van TRF 'antisemitische drek', en suggereerde hij dat TRF een BDS-organisatie was die zich achter een respectabel masker had verscholen, maar nu zijn ware gezicht liet zien. Nadat TRF zijn standpunt had toegelicht, ontving het van het NIW een ander, ongepubliceerd artikel met de titel 'The Rights Forum radicaliseert verder'. Daarin werden de

beschuldigingen van antisemitisme herhaald, werd TRF met nazi's vergeleken, en werd Jan Tervoort, wiens opiniestukken regelmatig op de website van TRF werden gepubliceerd, een 'Jodenhater' genoemd. TRF bereidde een weerlegging van het artikel voor en Tervoort kondigde juridische stappen aan.

In juli 2019 vond er opnieuw een vergelijkbare lastercampagne tegen TRF plaats. Jan Tervoort had vanaf zijn persoonlijke Twitteraccount de PvdA opgeroepen om drie pleitbezorgers voor Israël, onder wie voormalige en huidige bestuurders van CIDI, uit de partij te weren.³⁹ Aan het CIDI en het CJO gelieerde individuen en organisaties, zoals de redacteur van het JTA en Likoed Nederland, verspreidden vervolgens het op onwaarheden gebaseerde nieuws dat de 'hoofdauteur' van TRF de partij had opgeroepen de drie leden uit de partij te zetten omdat ze Joods waren. Tervoorts oproep werd afgespiegeld als een 'weezinwekkend en een duidelijk voorbeeld van antisemitisme vermomd als kritiek op Israël'.⁴⁰ Daarnaast viel Likoed Nederland TRF aan omdat het zich niet had gedistantieerd van de vermeende antisemitische haatzaaij. De directeur van TRF verklaart:

"Deze lasterlijke aantijgingen hebben het debat vergiftigd en tot meer polarisatie geleid. Aangezien het Ministerie van Buitenlandse Zaken, parlementsleden en vele andere ngo's met soortgelijke lasterpraatjes te maken hebben gehad, weten geïnformeerde actoren echter hoe zij deze moeten beoordelen. Maar deze laster heeft sommige anderen, die minder goed geïnformeerd zijn, doen aarzelen om The Rights Forum te steunen of met de organisatie samen te werken. Tegelijkertijd zijn anderen, die beter geïnformeerd zijn, juist bereid geraakt de samenwerking te intensiveren."

Daarnaast hebben mensen van wie de identiteit niet bekend is geprobeerd het toerismebedrijf van Tervoort te beschadigen door één van zijn vaste klanten te bellen en die te waarschuwen dat Tervoort een 'antisemiet' is. Kort daarna kreeg Tervoort ook gratis testproducten (waaronder mannenluiers) op zijn huisadres toegestuurd, werd hij aangemeld bij een zelfmoordhulplijn en werden zijn contactgegevens onder meer doorgegeven aan echtscheidingsadvocaten en een instelling voor psychiatrische hulp. Voor geen van deze zaken had Tervoort toestemming gegeven. Gevraagd naar de gevolgen van deze lastercampagne, zegt Tervoort:

"Dit alles heeft vooral woede en tijdverlies veroorzaakt, omdat ik weiger te zwichten."

Casus #3:

Poging tot het aanvechten van subsidies voor Al Mezan Center for Human Rights

In 2020 werd geprobeerd om de Nederlandse overheidsfinanciering voor de in Gaza gevestigde Palestijnse mensenrechtenorganisatie Al Mezan Center for Human Rights te beëindigen, door te stellen dat de organisatie banden onderhield met groeperingen die door de EU en Nederland zijn verboden.

Al Mezan, dat in 1999 is opgericht, steunt slachtoffers van schendingen van het internationaal humanitair recht en de mensenrechten door middel van onderzoek, juridische interventies, activisme en acties die erop gericht zijn het bewustzijn over Gaza te vergroten. De organisatie deelt regelmatig documentatie met verschillende organen van de Verenigde Naties. Zo voorzag Al Mezan in 2014 de onafhankelijke onderzoekscommissie van de VN over het Gazaconflict van 2014 en het VN-Bureau voor de Coördinatie van Humanitaire Aangelegenheden (OCHA) van statistieken over slachtoffers van Israëls militaire aanvallen op de bezette Gazastreek.

Sinds 2015 verstrekt de organisatie bovendien informatie aan het Internationaal Strafhof ten behoeve van het onderzoek naar en de vervolging van oorlogsmisdaden die in de bezette Palestijnse gebieden zijn begaan.

In augustus 2020 bracht NGO Monitor een rapport uit over Al Mezan, waarin de pro-Israël-groep beweerde dat Al Mezan in zijn financiële verslaglegging onvoldoende transparant was. Ook stelde NGO Monitor dat werknemers van de mensenrechtenorganisatie banden hadden met zowel het Volksfront voor de Bevrijding van Palestina (PFLP) als Hamas.⁴¹ NGO Monitor heeft Al Mezan daarnaast opgenomen in een website gewijd aan wat de lobbyorganisatie het 'PFLP ngo netwerk' noemt.

Direct na de publicatie van het rapport over Al Mezan publiceerden Joods.nl en De Telegraaf artikelen waarin de onjuiste beweringen van NGO Monitor werden overgenomen. In Kamervragen die de PVV op 3 september indiende bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking herhaalde de partij dezelfde beschuldigingen. PVV-Kamerleden vroegen de ministers onder meer of zij bereid waren 'alle Palestijnse organisaties aan wie u hulpgeld geeft grondig door te lichten op banden met terreurorganisaties', en 'per direct de Nederlandse vertegenwoordiging in Ramallah [te] sluiten, omdat u kennelijk niet in staat bent om te voorkomen dat de Nederlandse vertegenwoordiging wordt gebruikt/misbruikt voor terrorismefinanciering'. Het CIDI publiceerde vervolgens de Kamervragen van de PVV in een artikel waarin zowel De Telegraaf als NGO Monitor worden aangehaald.

The screenshot shows the top of a website with the CIDI logo (centrum informatie en documentatie ISRAEL) and a navigation menu including 'Israel', 'Antisemitisme', 'Nieuws', 'Over CIDI', 'Dossiers', 'Shop', 'Educatie', and 'Agenda'. A search icon and a shopping cart icon are also present, along with a yellow button that says 'STEUN ONS'. The main headline reads 'PVV wil onderzoek naar alle Palestijnse organisaties die Nederlandse subsidies ontvangen'. Below the headline, there are tags for 'IN NEDERLAND / DOOR: ELKAN VAN DER RAAF / 3 SEP 2020', 'PFLP', 'PVV', 'SUBSIDIE', and 'TWEDE KAMER'. A yellow button labeled 'Laatste nieuws' is visible on the right side of the article header.

Op 8 oktober 2020 weerlegden ministers Blok en Kaag in een antwoord op de Kamervragen van de PVV op ondubbelzinnige wijze alle claims tegen die tegen Al Mezan waren ingebracht. De ministers bevestigden onder meer dat 'Al Mezan voldoet [...] aan alle rapportageverplichtingen die gesteld worden door de EU, VN, en bilaterale donoren en zelf vraagt om een jaarlijkse audit van een internationale auditor'. De ministers verduidelijkten ook dat 'het simpele feit dat mensen ontmoetingen hebben of bij een bijeenkomst aanwezig zijn, volgens het kabinet niet kan worden uitgelegd als steun voor een organisatie, laat staan lidmaatschap'.⁴²

Hoewel de noodzakelijke Nederlandse financiële steun aan Al Mezan in dit geval werd veiliggesteld,⁴³ wordt de laster- en desinformatiecampagne tegen de organisatie voortgezet. NGO Monitor, het CIDI en het NIW hebben het Nederlandse standpunt reeds aangevochten, de Nederlandse regering beschuldigd van het willens en wetens financieren van terroristische activiteiten en de regering opgeroepen onmiddellijk alle

samenwerking met Al Mezan te beëindigen.⁴⁴

Issam Younis, de algemeen directeur van Al Mezan, benadrukt:

"Deze aanvallen van de Israëliëse regering en de aan haar verbonden actoren hebben als doel ons in diskrediet te brengen en te destabiliseren, en ons uiteindelijk het zwijgen op te leggen. Hoewel het weerleggen van overduidelijk valse beschuldigingen ons zeker afleidt van ons mensenrechtenwerk, leggen de aanvallen ook een cruciaal element bloot van Israël's diep gewortelde regime van raciale overheersing en onderdrukking van het gehele Palestijnse volk: een campagne om doeltreffende verdedigers van Palestijnse mensenrechten te intimideren, het zwijgen op te leggen en te onderdrukken. Maar wij laten ons niet afschrikken."

Casus #4:

Belemmering van het gebruik van de openbare ruimte door een vliegerfestival in Vlissingen

Toen gemeenteraadslid Rens Reijnierse (50Plus) op het Vlissingse strand een kunstproject bezocht waarmee solidariteit met de Palestijnen in de door Israël belegerde Gazastrook werd betuigd, kon hij niet voorzien dat zijn vrolijke tweet over het evenement een internationale lastercampagne teweeg zou brengen. De lastercampagne zou uiteindelijk leiden tot annulering van het evenement.⁴⁵

In oktober 2018 organiseerde het lokale kunstenaarsplatform **ruimteCAESUUR** een vliegerfestival, waarvoor het 20 internationale kunstenaars had uitgenodigd om vliegers te ontwerpen om zo bewustwording over en solidariteit met de Palestijnse kinderen in Gaza te bevorderen.

Het CIDI reageerde als eerste op de tweet van het gemeenteraadslid. In een artikel bekritiseerde de pro-Israël-groep het evenement vanwege het gebruik van vliegers, die het CIDI beschreef als 'wapens van Gazaanse terreur'. Ook deelde het CIDI een foto van een vlieger waarop een hakenkruis was afgebeeld, ondanks het feit dat deze vlieger op geen enkele manier gerelateerd was aan het festival. De foto van de hakenkruis-vlieger was voor het eerst gepubliceerd door The Times of Israel in april 2018. Het NIW en Jonet volgden het voorbeeld van het CIDI met vergelijkbare verhalen over een 'actie tegen de Joodse Staat' waarbij een 'nazisymbool' werd vertoond. Redacteur Cnaan Liphshiz van het Jewish Telegraphic Agency (JTA) publiceerde vervolgens een artikel waarin stond dat er een 'vlieger met een swastika in het groen, de officiële kleur van Hamas'⁴⁶ op het festival tentoon werd gesteld. Het artikel van het JTA werd onder meer overgenomen door Haaretz en The Times of Israel.

De in de Vlissingse Gemeenteraad vertegenwoordigde politieke partijen, met name de SGP en de VVD, maar ook het plaatselijke Perspectief op Vlissingen (POV), veroordeelden het festival als een 'antisemitisch project' dat schade toebracht aan het imago en de belangen van de gemeente Vlissingen. Ook riepen zij op tot een verbod van het festival op het openbare strand van Vlissingen, onder verwijzing naar een bepaling in de Algemene Plaatselijke Verordening. In deze bepaling is vastgelegd dat evenementen kunnen worden verboden indien de inhoud en uitstraling ervan niet passen in het gemeentelijke beleid of de belangen van de gemeente schaden.⁴⁷

Daarop bood wethouder Reijnierse zijn excuses aan en verwijderde hij de tweet waarin hij zijn steun voor het evenement had uitgesproken. Hans Overvliet, de initiatiefnemer van het festival, besloot naar aanleiding van de negatieve reacties en bedreigingen aan zijn adres een tweede evenement dat gepland stond af te gelasten:

"Het heeft weinig zin dat ik op de boulevard ga roepen waar de vliegers voor staan als er alleen mensen op af komen, die vinden dat wij in onze benen moeten worden geschoten, zoals ik op sociale media las."

Casus #5:

Inperking van de academische vrijheid van een debat over de academische boycot van Israël

In januari 2015 organiseerde Studenten voor Rechtvaardigheid in Palestina (SRP) een debat over een academische boycot van Israël aan de Vrije Universiteit in Amsterdam (VU). De Israëlische activist Ronnie Barkan en voormalig Eerste Kamerlid Anja Meulenbelt zouden als deskundigen deelnemen aan het debat. Hoewel het universiteitsbestuur van de VU het evenement in de eerste instantie had goedgekeurd, trok het de toestemming voor het debat na een lastercampagne op het laatste moment in.

Vijf dagen voordat het evenement zou plaatsvinden plaatste een nepaccount met de naam 'Muhammed Seher' een antisemitisch bericht op de Facebook-pagina van SRP. Het account werd direct nadat het bericht was geplaatst weer verwijderd. SRP handelde snel, en verwijderde het bericht binnen twintig minuten. Iemand van wie de identiteit niet bekend is maakte echter een screenshot en deelde dat met pro-Israël-groepen en daaraan gelieerde mediakanalen.

In een tweet en een brief richtte Federatief Joods Nederland zich tot het universiteitsbestuur en bestempelde het SRP als een 'discriminerende en antisemitische'

groepering. Het CIDI en CiJO sloten zich hierbij aan en riepen op tot een briefactie aan het universiteitsbestuur. In de voorbeeldbrief die daarvoor ter beschikking werd gesteld werd het SRP beschreven als 'eenzijdig' en een 'platform voor haat', en werd het universiteitsbestuur verzocht de studentencommissie geen platform te bieden. Media als het NIW en GeenStijl droegen bij aan de actie.

Geconfronteerd met deze druk besloot het universiteitsbestuur de faciliteiten van de VU niet beschikbaar te stellen voor het evenement. Het bestuur maakte dit slechts 24 uur voor aanvang van het debat bekend. Het beriep zich daarbij op 'maatschappelijke onrust' en 'gevoelens van onrust en uitsluiting in de Joodse gemeenschap'. Het bestuur verklaarde benaderd te zijn door mensen 'binnen en buiten de universiteit', onder wie een student die 'bang' was om naar de campus terug te keren.

SRP werd verrast door de late afzegging, maar slaagde er desondanks in een alternatieve locatie te vinden. In het Nelson Mandela Centrum in Amsterdam kon het debat met tweehonderd bezoekers alsnog plaatsvinden, zij het niet ongestoord.

Casus #6:

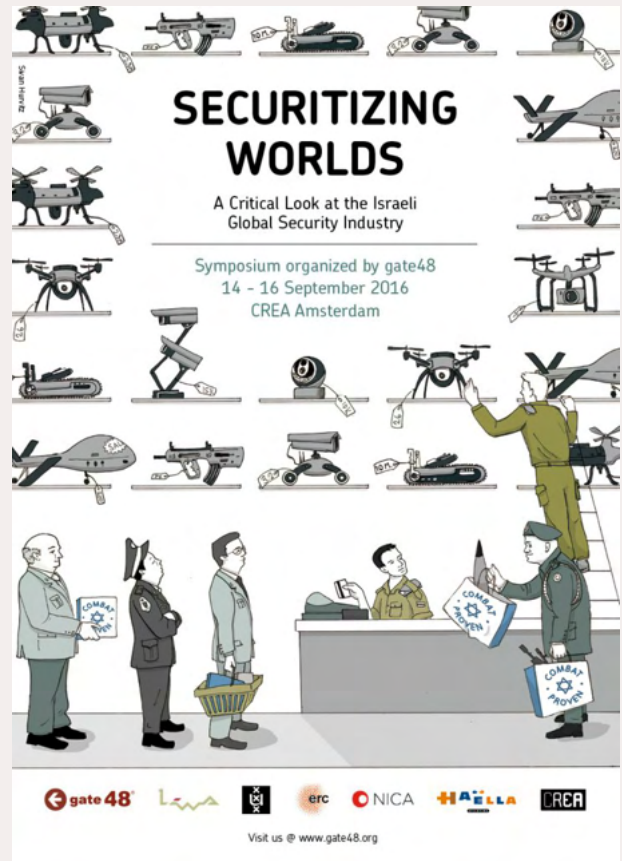
Poging tot belemmering van een academisch symposium over de Israëlische veiligheidsindustrie

Gate48 is een Nederlandse maatschappelijke organisatie die een platform biedt aan Israëli's die in Nederland wonen en tegen de Israëlische bezetting van de Palestijnse gebieden zijn. In 2016 werkte Gate48 aan de organisatie van een symposium getiteld 'Securitizing Worlds: A Critical Look at the Israeli Global Security Industry', waaraan een aantal deskundige sprekers zou deelnemen. Het evenement zou in september plaatsvinden in CREA, het culturele studentencentrum van de Universiteit van Amsterdam (UvA). De aankondiging van de conferentie leidde onmiddellijk tot een onsuccesvolle poging om het evenement te laten afgelasten.

Het CIDI riep het universiteitsbestuur op het symposium niet toe te staan. Volgens de organisatie vormde het evenement een bedreiging voor de academische vrijheid, de academische normen van de universiteit en de veiligheid van de medewerkers en studenten van de universiteit, met name de Joodse en/of Israëlische onder hen. De SGP probeerde de druk op te voeren met een reeks Kamervragen aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De minister hield in een reactie namens de regering in dit geval echter voet bij stuk en legde onder andere uit:

"Ik kan geen conclusies trekken over een debat dat nog plaats moet vinden. Ik kan daarom ook niet vooruit lopen op de vraag of eventuele opvattingen die tijdens dit academische debat aan de orde komen, een voedingsbodem zouden kunnen vormen voor antisemitisme. Ik vind het wenselijk dat het academisch debat over een breed spectrum van thema's kan plaatsvinden."

De minister verklaarde tevens dat noch de universiteit, noch de regering betrokken was bij de organisatie of financiering van het symposium en dat zij derhalve geen reden zag om in te grijpen.

Het symposium kon doorgaan zoals gepland. Gate48 publiceerde de verklaring 'We will not be silenced', waarin de groep de pogingen om het symposium te saboteren veroordeelde als een belemmering van de academische vrijheid.

Casus #7:

Dreiging met rechtszaak, Israël Producten Centrum vs DocP

DocP is een Nederlandse stichting die zich inzet voor Palestijnse rechten en deel uitmaakt van de wereldwijde BDS-beweging. Als reactie op een initiatief van DocP tegen de foutieve etikettering van producten afkomstig uit de illegale Israëlische nederzettingen, dreigde het Israel Producten Centrum (IPC) met juridische stappen tegen DocP.⁴⁸ Het Israël Producten Centrum is een bedrijf dat Israëlische producten importeert en verkoopt, en is verbonden aan Christenen voor Israël.

Op 11 februari 2020 lanceerde DocP een online actie waarbij de organisatie mensen opriep om een klacht tegen het IPC in te dienen bij de Nederlandse autoriteiten. Het IPC verkocht wijnen die geproduceerd waren in de Israëlische nederzettingen, maar etiketteerde die wijnen als afkomstig uit 'een Israëlisch dorp in Judea en Samaria'. Volgens DocP schond het IPC daarmee het EU-recht, vastgelegd in een uitspraak van november 2019 van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU), en pleegde het bedrijf mogelijk belastingfraude. Binnen een week ontving DocP een brief waarin de advocaat van het IPC⁴⁹ hen opdroeg de campagne te staken en de oproep offline te halen. Ook dreigde de advocaat DocP aan te klagen wegens smaad of laster.

DocP vroeg daarop om juridische bijstand van het ELSC, dat vervolgens advies inwon van

advocaat Elles ten Vergert van advocatenkantoor Prakken d'Oliveira. Met behulp van Ten Vergert stuurde DocP brieven aan de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), waarin de organisatie de rechtsgrondslag van haar beschuldiging van onjuiste etikettering toelichtte. Ook maakte DocP duidelijk dat het vermoedde dat het IPC met de onjuiste etikettering belastingfraude pleegde, maar dat vermoeden niet als een feit had gepresenteerd. De advocaat van het IPC antwoordde dat zijn cliënt niet tevreden was met het antwoord van DocP en dat zij 'beraadslaagden over juridische stappen'. Het IPC ondernam echter geen verdere actie.

De gebeurtenissen namen een positieve wending toen de NVWA op 26 juni aankondigde dat het een onderzoek naar het IPC zou starten, hetgeen aanleiding gaf tot Kamervragen van de ChristenUnie en de SGP. Na de inspectie van het IPC op 10 juli maakte de NVWA bekend dat het IPC een boete opgelegd zou krijgen, tenzij het de juiste etikettering zou toepassen. Ondanks pogingen van rechtse partijen om met nieuwe Kamervragen druk uit te oefenen op de regering,⁵⁰ zette de NVWA door en legde het in april 2021, bijna een jaar later, een boete van €2.100 op aan het IPC.

Casus #8:

Belemmering van financiële dienstverlening aan een Nederlandse ngo door Mollie Payments

De rekening van een kleine Nederlandse liefdadigheidsinstelling die geld inzamelt voor een school op de bezette Westelijke Jordaanoever werd opgezegd door de Nederlandse betalingsprovider Mollie Payments.

Volgens de informatie die de organisatie aan het ELSC heeft verstrekt, ontving zij in november 2019 een e-mail van Mollie Payments. Daarin werd aangekondigd dat de rekening van de organisatie binnen een maand zou worden gesloten. Mollie beriep zich daarbij op beleidswijzigingen op basis van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). De liefdadigheidsinstelling maakte met behulp van een advocatenkantoor bezwaar tegen het besluit van Mollie. De organisatie bood daarnaast aan om alle documenten te verstrekken die volgens Mollie noodzakelijk waren voor om de financiële dienstverlening voort te zetten.

Desondanks was Mollie niet bereid af te zien van het sluiten van de rekening. Het bedrijf weigerde bovendien meer gedetailleerde informatie te verstrekken over de genoemde beleidswijzigingen. Mollie verklaarde enkel dat landen die geen lid zijn van de Financiële Actiegroep Witwassen van Geld (FATF) een hoger wettelijk risico vormen en daarom door De Nederlandsche Bank aan strengere controles worden onderworpen.

De liefdadigheidsinstelling werd zo gedwongen een nieuwe rekening te openen bij een andere betalingsprovider, waardoor de kosten van de transacties naar de gesponsorde Palestijnse school aanzienlijk hoger werden. In een interview met het ELSC legt de liefdadigheidsinstelling uit:

"Toen wij de ngo oprichtten maakten wij ons geen zorgen over bankrekeningen en betalingsproviders. Het kwam niet in ons op dat financiële diensten abrupt beëindigd zouden kunnen worden. Tegenwoordig volgen we de kwestie van de-platforming actief en zijn we begonnen met een inventarisatie van mogelijke alternatieven voor het geval onze huidige bank en betalingsprovider ook de duimschroeven zullen aandraaien. Dit incident heeft veel tijd en middelen weggenomen van onze kernactiviteiten."

Casus #9: Geweld tegen medewerkers van de Palestijnse mensenrechtenorganisatie Al Haq

Mensenrechtenadvocate Nada Kiswanson, een Zweedse die samenwerkt met de Palestijnse mensenrechtenorganisatie Al Haq, ontving anonieme doodsbedreigingen en haar digitale apparatuur werd gehackt. Dit gebeurde terwijl zij in Nederland verbleef en documentatie voorbereidde voor het vooronderzoek van het Internationaal Strafhof naar oorlogsmisdaden begaan in de bezette Palestijnse gebieden.

In februari 2016 ontvingen Nada Kiswanson en leden van haar familie intimiderende berichten en doodsbedreigingen via e-mail. De bedreigingen werden zelfs via bloemenleveringen bij Kiswanson thuis afgeleverd. Uit een rapport van The Observatory for the Protection of Human Rights Defenders blijkt dat een familielid van Kiswanson was benaderd door iemand die zichzelf met een valse naam had geïdentificeerd. Deze persoon had het familielid van Kiswanson verteld dat zij zou worden 'geëlimineerd' als zij niet zou stoppen met werken. In maart 2016 liet Amnesty International weten dat het zijn kantoor in Den Haag om veiligheidsredenen tijdelijk moest sluiten, omdat de persoonlijke e-mail van een medewerker was gehackt en was gebruikt om Kiswanson een doodsbedreiging te sturen. Internationale media meldden later dat Kiswanson een bedreiging in het Nederlands, Engels en 'gebroken Arabisch' had ontvangen op een nieuw prepaid mobiel telefoonnummer dat zij een dag daarvoor had aangeschaft. Ook werden haar computers en online accounts gehackt. In mei van dat jaar werden in de buurt waar Kiswanson woonde flyers verspreid waarop haar privéadres en telefoonnummer

waren vermeld. Op deze flyers, die door Kiswanson zelf verspreid leken te zijn, stond dat zij zich inzette voor de islamitische gemeenschap en kleding inzamelde voor vluchtelingen. Vervolgens ontving zij stapels kleding en levensmiddelen, en telefoontjes van burens die vreesden voor de islamisering van de buurt.

Vanaf april 2016 boden de Nederlandse autoriteiten Kiswanson bescherming en onderzochten zij de tegen haar geuite bedreigingen. Zij waren echter niet in staat de identiteit van de verantwoordelijken te achterhalen. De NRC rapporteerde voor het eerst publiekelijk in augustus 2016 over de zaak, en wees er daarbij op dat de gebruikte technieken te geavanceerd leken voor een individu en eerder leken te wijzen op de betrokkenheid van een grote organisatie.⁵¹ Drie jaar later, in mei 2019, besloot het Nederlandse Openbaar Ministerie (OM) de zaak te sluiten nadat alle aanknopingspunten op niets waren uitgelopen en er geen verdachte was gevonden.

Nederlandse pro-Israël-groepen en media uitten hun onvrede over de NRC omdat de krant verslag had gedaan van Kiswansons overtuiging dat Israël achter de bedreigingen zat, en omdat de krant in zijn rapportage naar de Mossad had gewezen. CIDI-directeur Luden beschuldigde NRC-journaliste Leonie van Nierop van het inspelen op complottheorieën; GeenStijl en OpinieZ beweerden dat het hele verhaal was verzonnen; en het NIW herhaalde deze bewering en beschuldigde de NRC van een gebrek aan objectiviteit.

Casus #10: Poging tot geweld tegen Ismail Ziada en zijn familie

NOTICE OF LIABILITY

Subject: Aerial bombardment of Ziada family apartment building in Al Bureij (Gaza) on 20 July 2014

Dear sirs,

On behalf of our client **Mr. Ismail Ziada, born on 7 March 1975**, who has chosen domicile at the business address of the undersigned, his lawyers, on the Linnaeusstraat 2A in Amsterdam, the Netherlands (1092 CK), we are hereby sending you a notice of liability with regard to the following.

Our client is a surviving relative of Muftia Mohamed Ziada, Jamil Shaban Ziada, Yousef Shaban Ziada, Omar Shaban Ziada, Bayan Ziada and Shaban Jamil Ziada ('the Victims'). All six were killed as a result of a missile that struck the Ziada family apartment building in Al Bureij refugee camp in Gaza (Occupied Palestinian Territory; 'OPT') on 20 July 2014; a house guest was also killed and another house guest as well as a passerby were injured.

The case file shows that the attack on the apartment building was conducted in violation of international humanitarian law and constitutes an unlawful act un-

Een Nederlands-Palestijns gezin dat juridische stappen heeft ondernomen tegen Israëliëse officieren voor het doden van hun familieleden in Gaza in 2014 was het doelwit van een levensgevaarlijke sabotageactie.

In maart 2018 spande Ismail Ziada in Nederland een baanbrekende rechtszaak aan tegen de toenmalige stafchef van het Israëliëse leger Benny Gantz en luchtmachtcommandant Amir Eshel. Ziada hield de twee hooggeplaatste officieren verantwoordelijk voor het doden van zes van zijn familieleden en een vriend van de familie tijdens de Israëliëse oorlog van 2014 tegen Gaza. De zaak genereerde wereldwijde aandacht.⁵²

In december 2018 ontdekte Ziada dat de remkabel van zijn gezinsauto was doorgeknipt terwijl de auto geparkeerd stond voor het huis van de familie in Den Haag. De zaak werd onderzocht door de politie en de officier van justitie, maar er werden geen aanknopingspunten gevonden. Hoewel geen van

de gezinsleden gewond was geraakt veroorzaakte de ervaring ernstig emotioneel leed. Ziada legde in september 2019 uit aan de Rechtbank:

"Wij ervoeren deze gebeurtenis als een extra vorm van druk om ons dat laatste duwtje te geven en ons ervan te overtuigen te stoppen. Ik wil benadrukken dat de druk in onze ervaring in dit geval niet alleen op mij en mijn vrouw was gericht, maar ook op onze kinderen."

Ondanks de druk houdt Ziada vol. Toen de rechtbank van Den Haag de zaak in januari 2020 verwierp en zich onbevoegd verklaarde, ging Ziada in beroep tegen de uitspraak. Op 23 september 2021 behandelde het Gerechtshof Den Haag het hoger beroep in de zaak. De rechtbank zal eind 2021 uitspraak doen.

Casus #11: Cyberaanval op een Nederlandse activiste voor Palestijnse rechten

In 2016 was anti-apartheidsactiviste en voorvechtster van Palestijnse rechten Sarah de Bruin⁵³ het slachtoffer van een reeks cyberaanvallen waarvan de bron door de Nederlandse politie niet kon worden achterhaald.

In juni 2016 ontving de Bruin een e-mail van een groep die zich identificeerde als Brigade Juive, een extremistische rechtse groep Joden in Frankrijk die pretendeert Israël en Joodse gemeenschappen te verdedigen en vermeende criminele activiteiten van activisten binnen de BDS-beweging 'openbaar te maken'. In de e-mail, die malware en een link naar de website van de Brigade Juive bevatte, dreigde(n) de afzender(s) BDS-activisten te 'scalperen'.

In de twee maanden daarna werd de e-mail van de Bruin gehackt en werden honderden mails vanaf haar adres verstuurd. Vervolgens werden ook haar Facebook- en LinkedIn-accounts gehackt. De Bruin meldde de aanvallen bij de politie en het Openbaar Ministerie. Er werd een onderzoek ingesteld, maar het ontbrak de politie aan de kennis en middelen om de bron te traceren. De officier van justitie sepondeerde de zaak uiteindelijk zonder de identiteit van de aanvallers te kunnen achterhalen.

De Bruin legt uit aan het ELSC:

"De cyberaanvallen veroorzaakten gevoelens van onveiligheid en angst, temeer daar ze volgden op doodsbedreigingen. Ik vreesde ook dat mijn contacten die in mijn naam valse e-mails hadden ontvangen schade zouden kunnen ondervinden. Ik moest veiligheidsmaatregelen nemen om mijn vertrouwen in digitale apparaten en nieuwe technologieën te herstellen. Dat kostte geld en tijd. Ik volgde het advies op van een beveiligingsexpert die me adviseerde een nieuwe laptop te kopen, mijn IP-adres te veranderen en mijn e-mailaccount naar een gespecialiseerde provider te verhuizen.

Hoewel het onderzoek van de politie en de openbare aanklager tijd vergde en geen resultaat opleverde, gaf het mij het gevoel dat mijn zaak serieus werd genomen."

Casus #12:

Nederlandse onderzoekers aan wie de toegang tot Israël en de bezette Palestijnse gebieden werd geweigerd

Twee Nederlandse onderzoekers van het in Amsterdam gevestigde Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO) werd door de Israëlische grenspolitie de toegang tot Israël – en daarmee ook tot de bezette Palestijnse gebieden – ontzegd. Ook werd hen een inreisverbod van vijf jaar opgelegd wegens vermeend BDS-activisme.

Op 20 juli 2018 werden twee van SOMO's onderzoekers bij aankomst op Ben Gurion Airport in Tel Aviv door de grenspolitie aangehouden, ondervraagd, vastgehouden en de toegang tot Israël ontzegd. Beiden werd ook de toegang tot de Nederlandse ambassade en het recht op een advocaat ontzegd. De twee onderzoekers werden uiteindelijk het land uitgezet, na respectievelijk vier uur en een nacht te zijn vastgehouden. Als reden gaven de Israëlische autoriteiten het vermeende 'BDS-activisme' van de onderzoekers op, dat in strijd zou zijn met Israëlische anti-BDS-wetgeving. Het bewijs bestond uit een paar socialmedia-posts van één van de twee onderzoekers.

SOMO riep de Nederlandse regering op om de behandeling van de twee onderzoekers te veroordelen en de Israëlische autoriteiten om een geldige verklaring te vragen. Na overleg met Israëlische ambtenaren deelde het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken in september 2018 mee dat de onderzoekers waarschijnlijk tot eind 2023 Israël niet zouden mogen betreden. Ondanks meerdere verzoeken van SOMO weigerden de Israëlische autoriteiten details te verstrekken over de exacte rechtsgronden en onderliggende bewijzen voor het inreisverbod. In een antwoord op Kamervragen gaf toenmalig minister van Buitenlandse Zaken Stef Blok aan dat het aannemelijk was dat het inreisverbod het gevolg was van uitspraken die de onderzoekers op persoonlijke titel hadden

gedaan waarin zij steun hadden uitgesproken voor BDS.

SOMO besloot het inreisverbod aan te vechten: op 18 februari 2020 diende het Israëlische advocatenkantoor Michael Sfar een verzoek tot heroverweging van het verbod in bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Begin 2021 kreeg de advocaat documenten in handen die afkomstig waren van het Ministerie van Strategische Zaken. Daaruit bleek dat het verbod mede het gevolg was van het onderzoek dat de twee SOMO-medewerkers deden naar de betrokkenheid van bedrijven bij Israëls exploitatie van Palestijnse natuurlijke hulpbronnen. Ook bleek SOMO's pleidooi voor de publicatie van de VN-database van bedrijven die betrokken zijn bij handel met illegale Israëlische nederzettingen een rol te spelen.⁵⁴ De twee onderzoekers gingen op 29 juni 2021 in beroep tegen het Israëlische besluit. Het beroep werd in beide zaken op procedurele gronden afgewezen.

Onderzoekster Pauline Overeem verklaart:

"Het op deze manier belemmeren van onafhankelijk onderzoek naar bedrijven en mensenrechtenkwesies past in een bredere trend: maatschappelijke organisaties worden steeds meer beperkt en ondermijnd door de Israëlische autoriteiten. Voor onze Palestijnse en Israëlische partners is dit al lang een dagelijkse realiteit."

Onderzoekster Lydia de Leeuw voegt daaraan toe:

"Wij roepen de Nederlandse regering op om een krachtig standpunt in te nemen over de vrijheid van meningsuiting en het belang van maatschappelijke ruimte in Israël en Palestina. Om ervoor te zorgen dat lokale en internationale maatschappelijke organisaties als SOMO ongehinderd hun (onderzoeks)werk kunnen voortzetten."

Bijlage 2: formulier voor het melden van een incident

ELSC - meldingsformulier incidenten

Het doel van dit formulier is het verzamelen van informatie voor het eerste ELSC verslag over repressie van het publieke debat over Palestijnse rechten in Nederland. Het formulier wordt alleen gebruikt ter communicatie met het ELSC. Je naam en contactgegevens zullen geheim blijven. Als je hiervoor toestemming geeft, nemen we contact met je op om de informatie over het incident te controleren en aan te vullen voor publicatie.

Als je meer dan één incident van repressie wil melden, gelieve dit formulier voor elk apart incident in te vullen.

Vul het formulier in en stuur het daarna per email naar: info@elsc.support

CONTACT

Naam

Email

Telefoonnummer

**** Mogen we je benaderen via deze gegevens om je – indien mogelijk – in de kwestie te ondersteunen?**

Jaa

Nee

WAAR VOND HET INCIDENT PLAATS?

Land & plaats

Locatie

WANNEER? (gelieve de exacte datum in te vullen tussen 2015-2020)

Datum

Uur

Extral info

TYPE INCIDENT (vink alle categorieën aan die van toepassing zijn):

- Ongegronde beschuldigingen van antisemitisme of terrorisme (lastercampagnes)
- Het aannemen van beperkend beleid of beperkende wetten, bijv. over de IHRA definitie van antisemitisme of het verbieden van activiteiten omtrent BDS (Boycott, Divestment and Sanctions)
- Schorsing van / uitzetting uit een politieke partij
- (Dreigen met) het ondernemen van juridische stappen
- Weigering / intrekking van toestemming een openbare ruimte te gebruiken voor een activiteit gerelateerd aan Palestina (of dreigementen daarvan)
- Fysieke belemmeringen (zoals het verstoren van evenementen) of aanvallen door overheidsinstanties of andere personen
- Cyberaanvallen
- Sluiting of dreigementen van sluiting van bankrekeningen of belemmering van fondsenwerving en/of financiële transacties
- Verbreken van financiering of subsidies van publieke of private donoren, of pogingen om donoren te beïnvloeden
- Anders:

WAT IS ER GEBEURD? (Korte maar gedetailleerde omschrijving van het incident)

DOCUMENTATIE

Als het mogelijk is, plaats dan hier links naar documenten die te maken hebben met het incident en online te vinden zijn (zoals nieuwsartikelen, foto's, video's, getuigenissen van betrokkenen/getuigen, documenten ingediend door of ontvangen van autoriteiten of gerechtshoven, een kopie van het beperkende wetsvoorstel, de wet, of de maatregel. Als deze documenten niet online beschikbaar zijn, gelieve ze als bijlage toe te voegen aan je mail bij het terugsturen van dit formulier.

Links

WIE IS GETROFFEN?

Aard van de activiteit die u ondernam/van plan was te ondernemen

Naam van uw groep/organisatie (indien van toepassing)

Aantal personen, nationaliteit/etnische afkomst en geslacht van de door het incident getroffen personen (indien bekend)

WIE IS VERANTWOORDELIJK VOOR HET INCIDENT?

Geef - voor zover u weet - namen, titels, afdeling, organisatie of andere identificatie van degenen die verantwoordelijk zijn voor het specifieke incident (bijv. wie het evenement heeft verstoord, wie de klacht heeft ingediend, enz.)

Naam (namen), organisatie

Adres

Andere informatie

DANK.

Eindnoten

Eindnoten

1. Beschuldigingen van antisemitisme'

verwijst naar beschuldigingen die ongegrond zijn omdat zij legitieme kritiek op het beleid van de staat Israël en het zionisme verwarren met vormen van haat tegen en discriminatie van Joodse mensen. De Amerikaanse organisatie Jewish Voice for Peace heeft vijf principes geïdentificeerd waaraan moet worden voldaan om antisemitisme op een alomvattende manier aan te pakken en om discriminatie in verschillende contexten te bestrijden. Hoewel de constante ontwikkeling van antisemitisme het onmogelijk maakt om de betekenis ervan definitief vast te leggen, is het desondanks cruciaal om antisemitisme (een specifieke vorm van discriminatie tegen het Joodse volk en het jodendom) te onderscheiden van antizionisme (d.w.z. de oppositie tegen een Israëlisch kolonialistisch regime) en elke andere kritiek op het onderdrukkende en discriminerende beleid van Israël. Uit dit verslag blijkt dat ongefundeerde aantijgingen van antisemitisme worden gebruikt om voorvechters van Palestijnse rechten het zwijgen op te leggen. Daarmee wordt inbreuk gemaakt op het recht op vrijheid van meningsuiting, zoals beschermd door artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft erkend dat politieke meningen een bevoorrechte status hebben onder artikel 10, en dat het recht in kwestie niet alleen informatie of ideeën beschermt die overeenkomen met de publieke opinie. Ook informatie of ideeën die het effect hebben dat zij de staat of delen van de bevolking beledigen, choqueren of verontrusten, zijn onder artikel 10 beschermd. (*Handyside v. The United Kingdom*, § 49, 7 december 1976).

2. Beschuldigingen van steun aan terrorisme'

aan het adres van Palestijnse maatschappelijke organisaties en hun partners en/of donoren in Nederland moeten worden gezien in de bredere context van de krimpende ruimte voor het maatschappelijk middenveld in Palestina en Israël. Palestijnse maatschappelijke organisaties zijn regelmatig het doelwit van vijandige campagnes van de Israëlische autoriteiten en pleitbezorgingsgroepen voor Israël, die erop gericht zijn de humanitaire activiteiten van Palestijnse maatschappelijke organisaties te verstoren. Zij doen dit door het werk van de *maatschappelijke organisaties te delegitimeren en hun fondsen te ontnemen door hen te beschuldigen van het steunen van terrorisme*. Deze beschuldigingen zijn doorgaans gebaseerd op onbetrouwbare bronnen, waaronder uitspraken van Israëlische militaire rechtbanken die vaak in strijd met de mensenrechten tot stand zijn gekomen, en niet te verifiëren informatie. De in dit verslag vermelde beschuldigingen moeten worden verworpen aangezien zij oncontroleerbaar, onnauwkeurig en inconsistent zijn.

3. De term 'lawfare', of 'lawfare group', wordt in de Israëlisch-Palestijnse context voornamelijk gebruikt om politiek gemotiveerde actoren aan te duiden die zich primair richten tegen individuen, groepen en organisaties die zich verzetten tegen het Israëlische staatsbeleid in de bezette Palestijnse gebieden. Hun voornaamste doel is de pleitbezorging of het humanitaire werk van maatschappelijke organisaties te delegitimeren en te verstoren door hen de financiering te ontnemen die essentieel is voor hun voortbestaan. Ook trachten deze *lawfare groups* de reputatie van maatschappelijke organisaties te ondermijnen via online en offline mediacampagnes.

Eindnoten

4. Joods, De Redactie, *Hoe denkt Thierry Baudet over Israël?*, 22 maart 2019, beschikbaar op: <https://www.joods.nl/2019/03/hoe-denkt-thierry-baudet-over-israel/> en Tervoort, J., *Het CIDI is mislukt als antisemitisme-waakhond*, 2 december 2020, beschikbaar op: <https://www.frontaalnaakt.nl/archives/het-cidi-is-mislukt-als-antisemitisme-waakhond.html> Sinds 2017 hebben verschillende leden van het CIDI zich positief opgesteld tegenover met Forum voor Democratie. In 2019 namen twee extreemrechtse Vlaamse activisten deel aan een CIDI-reis door Israël. Voor meer informatie, zie: The Rights Forum, 'Extreemrechtse Vlamingen met CIDI naar Israël, gesubsidieerd met joodse gelden', 12 juli 2019, beschikbaar op: <https://rightsforum.org/nieuws/extreemrechtse-vlamingen-met-cidi-naar-israel-gesubsidieerd-met-joodse-gelden/> en NRC, *Pas op als CIDI met definitie voor antisemitisme aankomt*, 30 maart 2018, beschikbaar op: <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/03/30/pas-op-als-cidi-met-definitie-voor-antisemitisme-aankomt-a1597757>
5. De campagne werd vervolgens voortgezet door het CIDI. Zie CIDI, 'CIDI: Stel kwaliteitscriteria in voor schoolboeken', 11 september 2015, beschikbaar op <https://www.cidi.nl/cidi-stel-kwaliteitscriteria-in-voor-schoolboeken/>
6. Voor bronnen over het christelijk zionisme, zie CORE, Stephen R. Sizer, 'The promised land: a critical investigation of Evangelical Christian Zionism in Britain and the United Kingdom since 1800', 17 augustus 2010, beschikbaar op: <https://core.ac.uk/display/17301104> en Kairos Palestine, 'Christian Zionism through Palestinian Eyes', beschikbaar op: <https://www.kairospalestine.ps/index.php/resources/around-the-web/christian-zionism-through-palestinian-eyes>
7. De krant is veel bekritiseerd voor haar rol tijdens de Tweede Wereldoorlog en werd aan het einde van de oorlog geleid door Hakkie Holdert, een Nazi-sympathisant, die later Waffen SS-officier werd.
8. Voor meer details, zie het hoofdstuk 'Het aandringen op' anti-BDS-moties' in dit Rapport.
9. Over de traditionele pro-Israël houding in het Nederlandse buitenlandbeleid, zie: Malcontent, P. (2018). *Nederland, Israël en Palestina: Een Open Zenuw*. Boom; Peeters, F. (2005). *Gezworen Vrienden: Het Geheime Bondgenootschap tussen Nederland en Israël*. Atlas Contact, p. 13.
10. Zo maakt Hanna Luden, directeur van het CIDI, deel uit van de commissie Buitenlandse Zaken van de PvdA en was zij bestuurslid van de PvdA- Amsterdam Oost.

Eindnoten

11. Sinds de jaren negentig is de steun voor Israël afgenomen, maar de steun voor Palestijnse rechten niet toegenomen. Steun voor de Palestijnen speelt pas sinds enkele jaren een grotere rol in het officiële Nederlandse discours. Over de traditionele Nederlandse pro-Israël houding, zie: Malcontent, P. (2018). *Nederland, Israël en Palestina: Een Open Zenuw*. Boom; Peeters, F. (2005). *Gezwoeren Vrienden: Het Geheime Bondgenootschap tussen Nederland en Israël*. Atlas Contact, p. 13.

12. In dit verband publiceerden vooraanstaande Duitse culturele instellingen in december 2020 een pleidooi tegen het eurocentrisme en voor 'Weltoffenheit' (wereldopenheid). Beschikbaar in het Duits en Engels op: https://www.humboldtforum.org/wp-content/uploads/2020/12/201210_PlaedoyerFuerWeltoffenheit.pdf. In de verklaring staat onder andere: *'Today, a specific challenge lies in the responsibility to convey the particularities of the German past – which is characterized by the singular genocide of European Jews, on the one hand, and, by a late and relatively hesitant confrontation with Germany's colonial history, on the other – to our cooperation partners around the world (...) This also entails an active commitment to heeding a diversity of Jewish positions and an openness toward non-European perspectives. It is unproductive, even detrimental to the democratic public sphere to exclude vital voices from critical dialogue (...). Germany's historical responsibility should not lead to a general delegitimization of other historical experiences of violence and oppression, neither morally nor politically.'* Een relevante verklaring van Nederlandse culturele instellingen, gepubliceerd in mei 2021, komt in de conclusie van dit Rapport aan bod.

13. SETA Stichting voor Politiek, Economisch en Sociaal Onderzoek, Leyla Yildirim, *Islamofobie in Nederland: Nationaal Verslag 2018*, april 2020, beschikbaar op: <https://www.islamophobiaeurope.com/wp-content/uploads/2020/04/R157PL.pdf>; Soetenhorst, B., *Integratie-expert: Nederland is in de greep van Islamofobie*, 20 september 2019, beschikbaar op: <https://www.parool.nl/nieuws/integratie-expert-nederland-is-in-de-greep-van-islamofobie~b5400ac8/?referrer=https%3A%2F%2Fduckduckgo.com%2F>

14. Van Hofslot, G., *Allahu akbar! Verhitte pro-Palestinademonstratie op de Grote Markt in Groningen*, 16 mei 2021, beschikbaar op: <https://dvh.nl/groningen/Verhitte-pro-Palestinademo-op-de-Grote-Markt-26832751.html>; De Volkskrant, *Het kán, Joden en moslims die samen praten en rouwen om Israël en Palestina*, 19 mei 2021, beschikbaar op: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/het-kan-joden-en-moslims-die-samen-praten-en-rouwen-om-israel-en-palestina~b6a0175e/>

Eindnoten

15. Meer dan 200 experts op het gebied van de geschiedenis van de Holocaust, Joodse studies en het Midden-Oosten hebben de 'Jerusalem Declaration on Antisemitism' (JDA) opgesteld als alternatief voor de IHRA-werkdefinitie van antisemitisme: <https://jerusalemdeclaration.org/> Zie ook: Database van de Foundation for Middle East Peace, 'Challenging the IHRA Definition of Antisemitism', 9 augustus 2021, beschikbaar op: <https://fmep.org/wp/wp-content/uploads/Challenging-the-IHRA-Definition-of-Antisemitism.pdf>; Over de rol van pleitbezorgingsgroepen voor Israël als opstellers en promotors van de IHRA-werkdefinitie, zie: Jamie Stern-Weiner, *The Politics of a Definition*, april 2021, beschikbaar op: <https://freespeechonisrael.org.uk/wp-content/uploads/2021/04/The-Politics-of-a-Definition.pdf>

16. In een videoverklaring (<https://www.youtube.com/watch?v=VLqjOJOnTWI>) legde DENK uit dat het de motie niet had gesteund vanwege (1) de opname van de IHRA-werkdefinitie, terwijl 'kritiek op het Israëlische beleid niet als antisemitisme mag worden beschouwd'; (2) de nauwe betrokkenheid van het CIDI bij de uitvoering van het Akkoord; en (3) de bewering in het Akkoord dat er veel antisemitisme voorkomt onder gezinnen met een migratieachtergrond, wat door DENK gezien werd als een belediging voor de achterban van de partij. BIJ1, een afsplitsing van DENK, lichtte haar verzet toe in deze videoverklaring: <https://www.bij1.org/articles/amsterdams-joods-akkoord>. Beide partijen werden in de Nederlandse media hard aangevallen voor hun standpunt, bijvoorbeeld door theatermaker Jelle Zijlstra en Volkskrant-redacteur Elma Drayer. Zie respectievelijk: Zijlstra, J., *De pijnlijke weigering van BIJ1 het Joods Akkoord te ondertekenen*, 8 maart 2018, beschikbaar op: <https://joop.bnnvara.nl/opinies/de-pijnlijke-weigering-van-bij1-het-amsterdams-joods-akkoord-te-ondertekenen> en Drayer, E., *Blind voor Jodenhaat*, maart 2018, beschikbaar op: <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/blind-voor-jodenhaat-bb8cfc23/>.

17. De gehele brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 12 februari 2019 is beschikbaar op: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2019Z02653&did=2019D05804

18. Het gehele antwoord van de minister van Justitie en Veiligheid van 28 augustus 2020 is beschikbaar op: <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2020D32743&did=2020D32743>

19. bitem.

20. Over de door de Israëlische regering geleide campagne in Europa, zie bijvoorbeeld: Baroud, R., Rubeo, R., *Israels \$72m 'war chest' to fight BDS arrives in Europe*, 14 november 2018, beschikbaar op: <https://www.aljazeera.com/opinions/2018/11/14/israels-72m-war-chest-to-fight-bds-arrives-in-europe>

Eindnoten

- 21.** Motie 23 432, nr. 430, 9 juni 2016, beschikbaar op: <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2016Z11695&did=2016D24118>
- 22.** Eén van de moties die door het parlement zijn verworpen, is motie 23 432, nr. 431, 9 juni 2016, waarin de regering wordt opgeroepen de rechtmatigheid van de BDS-beweging te onderzoeken.
- 23.** De gehele brief van de ministers van 7 juli 2016 is beschikbaar op: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-23432-439.html> In november 2016 lichtten de ministers het in de brief van 7 juli verwoorde regeringsstandpunt verder toe in hun antwoord op vragen van de vaste parlementaire commissie voor Buitenlandse Zaken, zie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-23432-442.html> De ministers verduidelijkten onder meer dat: ‘Het feit dat organisaties de beweging die oproept tot *Boycott, Divestment and Sanctions* (BDS-beweging) ondersteunen is voor het kabinet geen afwijzingscriterium voor financiering, aangezien uitlatingen of bijeenkomsten van de beweging worden beschermd door de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vergadering’, en dat: **‘Het kabinet is van mening dat het beteugelen van financiële steun aan organisaties op grond van het feit dat hun opvattingen niet volledig overeenkomen met het kabinetsbeleid, maar die vallen onder de vrijheid van meningsuiting en passen binnen wettelijke kaders, niet past binnen een democratische rechtsstaat.’** In antwoord op de vraag ‘Stelt de BDS-beweging zich niet discriminerend op jegens de staat Israël?’, stelden de ministers: ‘De vraag veronderstelt dat discriminatie zover kan gaan dat ook staten er het slachtoffer van kunnen worden en dus beschermd dienen te worden. **Die interpretatie gaat het recht ver te buiten.’**
- 24.** Motie van PVV en Leefbaar Rotterdam in de gemeenteraad van Rotterdam, besproken en verworpen op 27 juni 2019, beschikbaar op: <https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/7833509/1/19bb18482>
- 25.** Motie van PVV en Leefbaar Rotterdam in de gemeenteraad van Rotterdam, besproken en verworpen op 11 juli 2019, beschikbaar op: <https://rotterdam.raadsinformatie.nl/modules/6/moties/527271>
- 26.** De partij werd overspoeld met valse beschuldigingen: NIW-journalist Hans Knoop beweerde dat ‘GroenLinks er bruiner op [is] geworden’; *De Telegraaf*-columnist Leon de Winter beschuldigde de partij van het herintroduceren van ‘koop niet bij Joden’-propaganda van nazi-Duitsland; Het CIDI publiceerde drie artikelen in februari, maart en juli; Ook Christenen voor Israël en Likoed Nederland publiceerden lasterlijke artikelen. Leden van Christenen voor Israël verzamelden zich bij het hoofdkantoor van GroenLinks om te protesteren tegen de steun van de partij voor de ‘vernietiging van de Joodse staat’

Eindnoten

- 27.** Israël's deportatie van Human Right Watch-medewerker Omar Shakir is een voorbeeld van deze tactiek dat tot internationale veroordelingen leidde: <https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25265&LangID=E>. Over Israël's wet die de toegang tot en het verblijf in Israël en de bezette Palestijnse gebieden verbiedt wegens vermeende steun aan BDS, zie Adalah, 'Israel releases "BDS blacklist" banning 20 NGOs from entering country', januari 2018, beschikbaar op: <https://www.adalah.org/en/content/view/9347>
- 28.** Citaat uit een interview dat het ELSC op 20 maart 2020 heeft afgenomen met een universiteitsprofessor die anoniem wenst te blijven.
- 29.** Over de krimpende ruimte voor het maatschappelijk middenveld in ondemocratische/ autocratische regimes, zie: Amnesty International, *Laws Designed to Silence: The Global Crackdown on Civil Society Organizations*, 2019, beschikbaar op: <https://www.amnestyusa.org/reports/laws-designed-to-silence-the-global-crackdown-on-civil-society-organizations/> Zie ook: Open Society Foundation European Policy Institute, *The Concept of Chilling Effect*, maart 2021, beschikbaar op: <https://www.opensocietyfoundations.org/publications/the-concept-of-chilling-effect>
- 30.** *Özgür Gündem v. Turkije*, nr. 23144/93, § 43, 16 maart 2000; *Dink v. Turkije*, nrs. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 en 7124/09, § 137, 14 september 2010; *Khadija Ismayilova v. Azerbeidzjan*, nrs. 65286/13 en 57270/14, § 158, 10 januari 2019
- 31.** Zie bijvoorbeeld B'Tselem, *A Jewish Supremacy from the Jordan River to the Mediterranean Sea: This is Apartheid*, 12 januari 2021, beschikbaar op: https://www.btselem.org/publications/fulltext/202101_this_is_apartheid; Human Rights Watch, *A Threshold Crossed. Israeli Authorities and the Crimes of Apartheid and Persecution*, 27 April 2021, beschikbaar op: <https://www.hrw.org/report/2021/04/27/threshold-crossed/israeli-authorities-and-crimes-apartheid-and-persecution>; Dugard, J., Reynolds, J. (2013). 'Apartheid, International Law, and the Occupied Palestinian Territory', *European Journal of International Law* (EJIL), beschikbaar op: <http://www.ejil.org/pdfs/24/3/2421.pdf> Voor meer bronnen over Israëlische apartheid, zie: <https://aardi.org/reports/> en <https://bdsmovement.net/resources..>
- 32.** Zie Palestine Solidarity Statement, 14 mei 2021, op: <https://netherlands2palestine.wordpress.com/>. Zie ook de belofte van bijna 600 Nederlandse academici om de oproep van het Palestijnse maatschappelijk middenveld tot boycot van medeplichtige Israëlische universiteiten te steunen.

Eindnoten

- 33.** Zie: Reporters Without Borders, <https://rsf.org/en>; Free Press Unlimited, <https://www.freepressunlimited.org/en>; Mapping Media Freedom, <https://www.mappingmediafreedom.org/methodology/>
- 34.** Voor meer informatie over *de-risking* en financiële inclusie van het maatschappelijk middenveld, zie de webpagina van Human Security Collective, beschikbaar op: <https://www.hscollective.org/our-work/projects/de-risking-and-financial-inclusion/>; NYU Paris EU Public Interest Clinic, *Bank De-Risking of Non-Profit Clients-A Business and Human Rights Perspective*, juni 2021, beschikbaar op: https://www.hscollective.org/assets/Uploads/NYU-HSC-Report_FINAL.pdf.
- 35.** Zie Zentgraaff, *Sigrid Kaag: stiekem Hillary/shape shifting lizard?*, 31 oktober 2017, beschikbaar op: <https://www.geenstijl.nl/5139175/sigrid-kaag-stiekem-hillary-shape-shifting-lizard/> en Rossem, V., *Nieuwe MinBuZa (D66) draagt een hoofddoek*, 20 oktober 2017, beschikbaar op: <https://www.geenstijl.nl/5139049/nieuwe-minbuza-d66-draagt-een-hoofddoek/>.
- 36.** Zie De Winter, L., *Man van minister Kaag doet ertoe*, 31 oktober 2017, beschikbaar op: <https://www.telegraaf.nl/watuzegt/1000366/man-van-minister-kaag-doet-ertoe> en De Telegraaf, *Onze Parlementaire Redactie, CIDI: minister Kaag heft schijn tegen*, 25 oktober 2017, beschikbaar op: <https://www.telegraaf.nl/nieuws/929021/cidi-minister-kaag-heeft-schijn-tegen>
- 37.** Zie bijvoorbeeld The Rights Forum, 'Karaktermoord is het standaard wapen van de Israël-lobby', 3 oktober 2019, beschikbaar op: <https://rightsforum.org/geen-categorie/karaktermoord-is-het-standaard-wapen-van-de-israel-lobby/> en The Rights Forum, 'Bemoeit Israël zich met Nederlandse burgers?', 7 november 2017, beschikbaar op: <https://rightsforum.org/nieuws/bemoeit-israel-zich-nederlandse-burgers/>
- 38.** De EO interviewde CJO- en CiJO-leden in het prominente radioprogramma Dit is de Dag en publiceerde vervolgens een artikel op zijn website met de titel 'Joodse organisaties doen aangifte na antisemitische uitingen', beschikbaar op: <https://www.nporadio1.nl/fragmenten/dit-is-de-dag/f94c5387-a303-4044-8629-d0279a7261d6/2018-05-10-joodse-organisaties-doen-aangifte-na-antisemitische-uitingen>
- 39.** De tweet luidde: 'Als ik de @PvdA @LodewijkA, @groenlinks @jesseklaver @D66 @robjetten @SPnl @MarijnissenL was zou ik zeer bedacht zijn op wat er met Labour in Engeland gebeurt. Ik zou figuren als @HannaLuden @RonnyNaftaniel (PvdA) @bartlvink (D'66) en anderen uit voorzorg uit de partij zetten #labour'

Eindnoten

- 40.** <https://twitter.com/paulvdbas/status/1149662097162346496>; <https://twitter.com/RonnyNaftaniel/status/1150287202422796288>; en Liphshiz, C., *Amsterdam celebrity tour guide advises left wing parties to kick out some Jews*, 17 juli 2019, beschikbaar op: <https://www.jta.org/quick-reads/amsterdam-celebrity-tour-guide-advises-left-wing-parties-to-kick-out-some-jews>
- 41.** VZie NGO Monitor, *Al Mezan Center for Human Rights' Ties to the PFLP Terror Group*, 31 augustus 2020, beschikbaar op: <https://www.ngo-monitor.org/reports/al-mezan-center-for-human-rights-ties-to-the-pflp-terror-group/> en Al Mezan, *Joint Submissions to the UN Special Rapporteur on Freedom of Expression*, 15 februari 2021, paragrafen 29-30, beschikbaar op: <http://mezan.org/en/uploads/files/16148816961255.pdf>
- 42.** White, B., *Israels disinformation campaign suffers a setback in the Netherlands*, 6 november 2020, beschikbaar op: <https://www.middleeasteye.net/opinion/israels-disinformation-campaign-suffers-setback-netherland>
- .
- 43.** De brief van Al Mezan waarin de organisatie het officiële Nederlandse standpunt verwelkomt is beschikbaar op: <http://mezan.org/en/post/23836>
- 44.** Zie NGO Monitor, 'NGO Monitor Letter to Dutch MFA Regarding Al Mezan's Ties to Terror', 21 oktober 2020, beschikbaar op: <https://www.ngo-monitor.org/ngo-monitor-letter-to-dutch-mfa-regarding-al-mezans-ties-to-terror/> en <https://twitter.com/NGOMonitor/status/1321070977258786817> Zie ook Schut, B., *Blok en Kaag hebben niets geleerd*, 30 oktober 2020, beschikbaar op: <https://niw.nl/blok-en-kaag-hebben-niets-geleerd/>
- 45.** Voor aanvullende informatie over deze zaak, zie The Rights Forum, 'Israël-lobby drukt "antisemitisch" kunstproject in Vlissingen de kop in', 29 oktober 2018, beschikbaar op: <https://rightsforum.org/nieuws/israel-lobby-drukt-antisemitisch-kunstproject-vlissingen-kop/>
- 46.** Zie Jewish Telegraphic Agency, *Dutch politician praises pro-Palestinian kite show featuring Nazi symbols*, 26 oktober 2018, beschikbaar op: <https://www.jta.org/2018/10/26/global/dutch-politician-praises-pro-palestinian-kite-show-featuring-nazi-symbols> Zie ook The Rights Forum, 'Leugens over vliegerproject belanden via ex-medewerker CIDI in Israëlische pers', 1 november 2018, beschikbaar op: <https://rightsforum.org/nieuws/leugens-vliegerproject-belanden-ex-medewerker-cidi-israelische-pers/>

Eindnoten

- 47.** Zie: https://twitter.com/cidi_nieuws/status/1055017171573768195; https://twitter.com/CIDI_nieuws/status/1054738720748961797; en Omroep Zeeland, 'Enorme imagoschade door verwerpelijke Palestina-tweet van Vlissingse wethouder', 23 oktober 2018, beschikbaar op: <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/108953/Enorme-imagoschade-door-verwerpelijke-Palestina-tweet-van-Vlissingse-wethouder>
- 48.** Zie meer over deze casus op de website van het ELSC: <https://elsc.support/cases/dutch-activists-threatened-with-lawsuit-for-palestinian-advocacy/> en <https://elsc.support/news/israeli-product-centre-fined-for-the-mislabelling-of-products-from-the-occupied-territories/>
- 49.** De advocaat in kwestie was Ronnie Eisenmann, tevens voorzitter van het CIDI.
- 50.** In hun Kamervragen imliceerden de CU en de SGP onder meer dat er sprake was van selectiviteit en anti-Israëlpolitiek onder het mom van consumentenvoorlichting, beschikbaar op: <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2020Z14061&did=2020D29885>. De PVV vroeg de regering waarom zij toestond dat de NVWA optrad als 'loopjongen' voor de BDS-beweging. Zie vraag vijf op: <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2020Z14082&did=2020D29937>
- 51.** NRC, *Ze dachten dat Nederland veilig was*, 10 augustus 2016, beschikbaar op: <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/10/ze-dacht-dat-nederland-veilig-was-3652144-a1515668> en NRC, *Mensenrechtenjurist in Nederland ernstig bedreigd*, 10 augustus 2016, beschikbaar op: <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/10/mensenrechtenjurist-in-nederland-ernstig-bedreigd-3652110-a1515667>
- 52.** Zie Nuhanovic Foundation, 'Ziada Case', beschikbaar op: <http://www.nuhanovicfoundation.org/en/ziada-case/> Zie ook Nieuwhof, A., *Nederlandse rechtbank hoort beschuldigingen van oorlogsmisdaden tegen Israël's Benny Gantz*, 18 september 2019, beschikbaar op <https://electronicintifada.net/blogs/adri-nieuwhof/dutch-court-hears-war-crimes-accusations-against-israels-benny-gantz> en Zaveloff, N., *Is Israël's Benny Gantz schuldig aan oorlogsmisdaden?*, 5 april 2019, beschikbaar op: <https://www.thenation.com/article/archive/israel-elections-benny-gantz-war-crimes-gaza-holocaust/>
- 53.** Om vertrouwelijkheidsredenen werd de naam veranderd
- 54.** VN-databank, 12 februari 2020, beschikbaar op: https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session43/Documents/A_HRC_43_71.docx

EUROPEAN LEGAL SUPPORT CENTER

PO Box 20565 1001 NN Amsterdam, The Netherlands

✉ info@elsc.support **f** [@elsclegal](https://twitter.com/elsclegal)

Website: <https://elsc.support/>